OPŁATĘ POCZTOWĄ UISZCZONO GOTÓWKĄ

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Nr 6 LWÓW, DNIA 30 CZERWCA 1938 R. ROK XLII

WSZYSCY

BUDUJEMY

POLSKĄ

FLOTĘ

WOJENNĄ

TREŚĆ

1.

PRZYJMOWANIE UCZNIÓW DO KLASY I PAŃSTWOWYCH GIMNAZJÓW ZAWODOWYCH

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 25 maja 1938 r.
Nr III - P. U. 3086/38.

Na podstawie art. 2 ust. 2 oraz art. 27, 29, 34, 54 i 59 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Do klasy I państwowych gimnazjów zawodowych, opartych na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej, mogą być przyjęci na podstawie egzaminu wstępnego zasadniczo w zakresie II szczebla programowego szkoły powszechnej z przedmiotów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — kandydaci(tki), którzy(re) przedstawią:

a) świadectwo ukończenia szkoły powszechnej stopnia trzeciego lub drugiego;
b) świadectwo ukończenia klasy VI szkoły powszechnej stopnia trzeciego;
c) świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym jednego roku nauki w klasie VI szkoły powszechnej stopnia drugiego;
d) świadectwo ukończenia szkoły powszechnej stopnia pierwszego;
e) inne świadectwo, uznane przez władze szkolne za równoważne.

§ 2.

Do klasy I państwowych gimnazjów zawodowych, opartych na trzecim szczeblu programowym szkoły powszechnej, mogą być przyjęci na podstawie egzaminu wstępnego zasadniczo w zakresie II i III szczebla programowego szkoły powszechnej z przedmiotów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — kandydaci(tki), którzy(re) przedstawią:

a) świadectwo ukończenia szkoły powszechnej stopnia trzeciego lub drugiego;
b) świadectwo ukończenia klasy VI szkoły powszechnej stopnia trzeciego;
c) świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym jednego roku nauki w klasie VI szkoły powszechnej stopnia drugiego;
d) świadectwo ukończenia szkoły powszechnej stopnia pierwszego;
e) inne świadectwo, uznane przez władze szkolne za równoważne.

§ 3.

Przez szkołę powszechną, o której mowa w §§ 1 i 2 niniejszego rozporządzenia, należy rozumieć szkołę powszechną publiczną lub prywatną z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych.

§ 4.

Poza warunkami, przewidzianymi w §§ 1 i 2 niniejszego rozporządzenia, kandydaci(tki) do klasy I państwowych gimnazjów zawodowych powinni odpowiadać wszystkim innym warunkom, ustalonym w statutach odpowiednich państwowych gimnazjów zawodowych.

§ 5.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski

2.

O ZACHOWANIU SIĘ MŁODZIEŻY SZKOLNEJ POZA SZKOŁĄ

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 2 czerwca 1938 r.
Nr II W-4936/38.

W okresie letnim młodzież szkolna z natury rzeczy dużą część czasu spędza poza szkołą i jest pozbawiona często opieki rodziców oraz nauczycieli.

Przebywanie na świeżym powietrzu, uprawianie sportów, wędrówki w grupach rówieśników posiadają pierwszorzędne wartości wychowawcze z tym jednak zastrzeżeniem, by młodzież nie była narażona na niebezpieczeństwa wychowawcze wynikające z niedostatecznego wyrobienia życiowego i wpływów przygodnego towarzystwa.

Obserwacje poczynione w ubiegłych latach oraz na początku obecnego okresu letniego nakazują zwrócenie baczniejszej uwagi na szereg objawów niepokojących. Zaliczyć można do nich jako najbardziej typowe: wagary młodzieży w czasie zajęć szkolnych, nieodpowiednie zachowanie się na ulicy, w parkach publicznych, na boiskach sportowych, w schroniskach turystycznych, przebywanie w podmiejskich lokalach rozrywkowych. W zachowaniu się młodzieży na ulicach miast razi stwierdzana często krzykliwość, tłumne chodzenie pod rękę pomimo, że względy na bezpieczeństwo ruchu i porządek ruchu osobowego nakazują przy przemarszach ulicami stosowanie kolumny czwórkowej, przy korzystaniu zaś z chodników najwyżej kolumny dwójkowej.

Co gorsza, można nieraz zaobserwować nieodpowiednie zachowanie się młodzieży szkolnej nawet wtedy, gdy występuje ona pod kierownictwem nauczycieli a więc w czasie wycieczek, na koloniach i obozach letnich. Podkreślić zwłaszcza trzeba niedbały, świadczący o braku schludności wygląd zewnętrzny, niestosowanie się do przepisów mundurowych (b r a k t a r c z), brak dyscypliny zespołowej, głośne rozmowy i śmiechy, chodzenie pod rękę, nietrzymanie kroku w kolumnie marszowej, nieprzestrzeganie regulaminów w schroniskach turystycznych lub bezmyślne niszczenie w nich sprzętów użytkowych.

Przy generalnym rozważaniu przytoczonych przykładowo niepokojących objawów nasuwa się uwaga, że zachowanie się młodzieży w okresie letnim jest sprawdzianem pracy wychowawczej szkoły i domu rodzicielskiego. W miarę bowiem jak zmniejsza się opieka czynników nadzoru-

jących i maleje przymus zewnętrzny, tym silniej powinny działać bodźce wewnętrzne i wartości moralne postępowania, jako wynik systematycznej, konsekwentnej i zdecydowanej pracy wychowawczej. To też stała troska o podnoszenie poziomu wychowawczego szkoły tworzy główny środek zaradczy.

Jako środki natury doraźnej należy zastosować następujące:

1. Omówienie w sposób dostosowany do wieku młodzieży sprawy jej zachowania się, apel do ambicji młodzieży i dążenie do wytworzenia wśród niej zrozumienia ważności zagadnienia. Młodzież szkolna powinna wiedzieć, że swym postępowaniem musi dawać przykład innym, a nie wywoływać publiczną krytykę.

2. Poruszenie sprawy na zebraniach rodzicielskich i podkreślenie konieczności istotnego współdziałania domu i szkoły jako dwóch czynników współodpowiedzialnych za wychowanie młodzieży.

3. Energiczna i stanowcza postawa ogółu nauczycielstwa w przypadku stwierdzenia nieodpowiedniego zachowania się młodzieży. Zajmowana często przez nauczycielstwo postawa obojętna jest bardzo szkodliwa.

4. Staranna organizacja wycieczek szkolnych, szkolnej akcji obozowej i kolonijnej oraz troskliwa opieka nad młodzieżą. Z uchybień w tej dziedzinie należy wyciągać w odniesieniu do winnych nauczycieli konsekwencje służbowe.

5) Przestrzeganie porządku w schroniskach szkolnych. W związku z tym kierownicy szkolnych schronisk wycieczkowych jako odpowiedzialni za to przed swymi władzami są obowiązani w przypadkach nie stosowania się przez młodzież szkolną do obowiązujących przepisów zawiadamiać o tym zainteresowane Kuratoria Okręgów Szkolnych z podaniem nazwiska ucznia, nazwy szkoły, do której uczęszcza, miejscowości oraz opisu wypadku wraz z datą. Dyrekcje i Kierownictwa szkół zwrócą młodzieży uwagę na ten obowiązek kierowników szkolnych schronisk wycieczkowych.

6) Kontrola ze strony organów administracji szkolnej. Kuratoria Okręgów Szkolnych wydadzą specjalne polecenia organom administracji szkolnej i zwrócą uwagę na obowiązek czuwania nad należytą realizacją mojego zarządzenia.

7. Kontrola w miejscowościach odwiedzanych masowo przez wycieczki szkolne. Kuratoria Okręgów Szkolnych, w których znajdują się miejscowości masowo odwiedzane przez wycieczki szkolne, wydadzą szczegółowe zarządzenia mające na celu kontrolę zachowania się młodzieży w tych miejscowościach. Czynniki powołane do wykonywania kontroli mają obowiązek zawiadamiać zainteresowane Kuratoria analogicznie jak kierownicy szkolnych schronisk wycieczkowych o wypadkach nieodpowiedniego zachowania się młodzieży. Dyrekcje i Kierownictwa szkół zwrócą na to uwagę młodzieży szkolnej.

Podsekretarz Stanu:
Jerzy Ferek Błeszyński

3.

W SPRAWIE NADAWANIA SZKOŁOM NAZW „IM. MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO"

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 1 czerwca 1938 r.
Nr II S-4757/38.

Nawiązując do przepisów §§ 3 i 5 zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 kwietnia 1938 r. (Nr II S-2483/38)

o nazwach szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4, poz. 87), zastrzegam sobie uzgadnianie z Naczelnym Komitetem uczczenia pamięci Marszałka J. Piłsudskiego oraz decyzję w sprawie ustalania (zatwierdzania) nazwy tych szkół państwowych i niepaństwowych, wymienionych rodzajowo w § 1 przytoczonego zarządzenia, które ubiegają się o zaszczytny patronat Marszałka Józefa Piłsudskiego.

W takich przypadkach należy zbadać, czy szkoła posiada warunki, przewidziane w § 3 przytoczonego zarządzenia, i nadesłać sprawozdanie oraz wniosek.

Podsekretarz Stanu:
Jerzy Ferek Błeszyński

4.

EGZAMINY EKSTERNÓW Z KURSU SZEŚCIU KLAS GIMNAZJUM OŚMIOKLASOWEGO

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
Warszawa, dnia 20 maja 1938 r.
Nr II S - 4323/38.

Uchylając okólnik Nr 1 z dnia 7 stycznia 1936 r. (II S-6331/35) w sprawie egzaminów eksternów w zakresie programu szkoły średniej ogólnokształcącej, przedłużam termin egzaminów z kursu sześciu klas gimnazjum ośmioklasowego do końca roku szkolnego 1938/39.

Egzaminy te mogą być przeprowadzane w miarę potrzeby kilka razy w roku. Do egzaminu należy dopuszczać wszystkich zgłaszających się — bez względu na to, ile razy i w jakich odstępach czasu przystępowali do tego egzaminu.

Podsekretarz Stanu:
Jerzy Ferek Błeszyński

5.

ZARZĄDZENIE MINISTRA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

z dnia 5 maja 1938 r. (Nr III PU - 2652/38)

o regulaminie przyjmowania uczniów do państwowych liceów zawodowych w roku szkolnym 1938/39

(Przedruk z Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 5 z dn. 20 maja 1938, poz. 121)

§ 1. Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) ustanawiam regulamin przyjmowania uczniów do państwowych liceów zawodowych w roku szkolnym 1938/39, ogłoszony jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1938 r.

w. z. Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
Jerzy Ferek Błeszyński
Podsekretarz Stanu

Załącznik do zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 5 maja 1938 r. (Nr III PU - 2652/38).

REGULAMIN

przyjmowania uczniów do państwowych liceów zawodowych w roku szkolnym 1938/39.

§ 1. Do liceów zawodowych mogą być przyjęci kandydaci, którzy mają odpowiedni wiek, posiadają odpowiednie zdrowie i rozwój fizyczny oraz wykażą należyty rozwój umysłowy i przygotowanie naukowe.

§ 2. Odnośnie do wieku o przyjęcie do liceum mogą się ubiegać kandydaci, którzy kończą w danym roku kalendarzowym co najmniej 16, a nie przekroczyli 20 lat życia. W wypadkach uzasadnionych Kurator Okręgu Szkolnego może przedłużyć górną granicę wieku.

Dowodem, stwierdzającym wiek kandydata, jest odpowiedni dokument, wydany przez urząd stanu cywilnego.

§ 3. Odnośnie do zdrowia kandydaci mogą być w zasadzie przyjęci na podstawie świadectwa zdrowia, wystawionego przez lekarza szkoły, którą ostatnio skończyli. W razie wątpliwości, kandydaci mogą być na polecenie dyrektora poddani przez lekarza szkolnego liceum badaniu pod względem ich przydatności fizycznej i zdrowotnej do danego zawodu.

§ 4. Kandydaci, zgłaszający się do liceum winni przedłożyć jako dowód przygotowania naukowego jedno z niżej wymienionych świadectw:

a) świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego;
b) świadectwo ukończenia 6 klas gimnazjum ogólnokształcącego dawnego typu;
c) świadectwo ukończenia czteroletniej średniej szkoły zawodowej;
d) świadectwo ukończenia trzyletniej średniej szkoły zawodowej, do której warunkiem przyjęcia jest ukończenie 7 klasowej szkoły powszechnej lub trzech klas szkoły średniej ogólnokształcącej dawnego typu;
e) inne świadectwo, uznane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważne.

Rozwój umysłowy, przygotowanie naukowe i przydatność do danego zawodu stwierdza odpowiednio przeprowadzony egzamin (§ 9 i 10). Egzamin opiera się na materiale programowym państwowego gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 5. Przyjęcia do liceum przeprowadza się w zasadzie po ukończeniu roku szkolnego. Terminy zgłoszeń i egzaminów wyznacza Kuratorium Okręgu Szkolnego i podaje je do wiadomości Dyrekcjom. W tych terminach dyrektorzy państwowych liceów zawodowych ogłaszają zapisy, dokonywują przyjęć kandydatów i przeprowadzają egzaminy wstępne.

O ile są w liceum wolne miejsca, egzaminy wstępne mogą się odbywać również na początku roku szkolnego.

§ 6. Dyrektorzy mogą w miarę wolnych miejsc przyjmować ponadto w ciągu pierwszego miesiąca roku szkolnego bez egzaminu do klasy I kandydatów, którzy zdali egzamin wstępny do innego liceum zawodowego tego samego typu, a nie zostali przyjęci z powodu braku miejsca.

§ 7. Rodzice lub opiekunowie, zgłaszający kandydata do liceum, składają w terminie, ogłoszonym przez Kuratorium Okręgu Szkolnego, podanie do Dyrekcji liceum o przyjęcie. Do podania dołączają: a) dokument urzędu stanu cywilnego (§ 2, ustęp 2), b) świadectwo ukończenia gimnazjum lub innej szkoły (§ 4), c) świadectwo zdrowia.

§ 8. Egzamin przeprowadza wyznaczony przez dyrektora nauczyciel danego przedmiotu w obecności dyrektora lub powołanego przez niego zastępcy oraz jeszcze jednego nauczyciela.

§ 9. Egzamin dla kandydatów, którzy przedłożą świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego lub świadectwo ukończenia 6 klas gimnazjum ogólnokształcącego dawnego typu składa się z następujących przedmiotów:

1) Licea mechaniczne, licea elektryczne, licea telekomunikacyjne, licea budowlane, licea drogowe, licea miernicze, licea wodno-melioracyjne, licea fotograficzne, licea przemysłu leśnego:
   egzamin piśmienny: z matematyki,
   egzamin ustny: z matematyki,
   egzamin: z rysunku;
2) Licea chemiczne, licea ceramiczne:
   egzamin piśmienny: z matematyki,
   egzamin ustny: z matematyki, z fizyki i chemii;
3) Żeńskie szkoły krawieckie stopnia licealnego:
   egzamin piśmienny z języka polskiego,
   egzamin ustny: z języka polskiego,
   egzamin: z rysunku;
4) Licea handlowe, licea administracyjne, licea hotelarskie:
   egzamin piśmienny z języka polskiego,
   egzamin ustny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego;
5) Licea rolnicze, licea gospodyń wiejskich, licea przytwórstwa mlecznego, licea ogrodnicze, licea leśne:
   egzamin piśmienny z języka polskiego,
   egzamin ustny: z języka polskiego, z biologii lub chemii (do wyboru przez ucznia);
6) Licea gospodarcze, licea dietetyczne:
   egzamin piśmienny z języka polskiego,
   egzamin ustny: z języka polskiego, z biologii lub chemii (do wyboru przez ucznia).

§ 10. Egzamin dla kandydatów, którzy przedłożą bądź świadectwo ukończenia czteroletniej średniej szkoły zawodowej, bądź świadectwo ukończenia trzyletniej średniej szkoły zawodowej, do której warunkiem przyjęcia jest ukończenie 7 klaso-

wej szkoły powszechnej lub trzech klas szkoły średniej ogólnokształcącej dawnego typu, bądź wreszcie inne świadectwo, uznane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważne — składa się z następujących przedmiotów:

1) Licea mechaniczne, licea elektryczne, licea telekomunikacyjne, licea budowlane, licea drogowe, licea miernicze, licea wodno-melioracyjne, licea chemiczne, licea ceramiczne, licea fotograficzne, licea przemysłu leśnego:
   egzamin piśmienny: z języka polskiego, z matematyki,
   egzamin ustny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego z fizyki i chemii, z matematyki,
   egzamin: z rysunku;
2) Żeńskie szkoły krawieckie stopnia licealnego:
   egzamin piśmienny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego,
   egzamin ustny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego,
   egzamin: z rysunku;
3) Licea handlowe: licea administracyjne, licea hotelarskie:
   egzamin piśmienny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego,
   egzamin ustny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego, z matematyki:
4) Licea rolnicze, licea gospodyń wiejskich, licea przetwórstwa mlecznego, licea ogrodnicze, licea leśne:
   egzamin piśmienny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego,
   egzamin ustny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego, z biologii lub chemii (do wyboru przez ucznia);
5) Licea gospodarcze, licea dietetyczne:
   egzamin piśmienny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego,
   egzamin ustny: z języka polskiego, z języka obcego nowożytnego, z biologii lub chemii (do wyboru przez ucznia).

§ 11. Wymienieni w § 10 kandydaci do liceów przemysłowych, które przytoczono w punkcie pierwszym § 10, mogą być zwolnieni od egzaminu ustnego z języka polskiego, jeżeli z wypracowania piśmiennego otrzymali ocenę co najmniej dobrą.

§ 12. Egzamin piśmienny z języka polskiego polega na opracowaniu przez kandydata jednego z trzech tematów, danych mu do wyboru. Doboru tematów dokonywa dyrektor wraz z egzaminatorem.

§ 13. Na wypracowanie piśmienne z każdego przedmiotu przyznacza się po 2 godziny.

Wypracowanie egzaminacyjne ocenia właściwy egzaminator i dyrektor lub powołany przez niego zastępca. Dyrektor lub zastępca ma prawo wystawić inną ocenę, niż egzaminator; zmianę tę powinien umotywować piśmiennie.

§ 14. Po przeprowadzeniu egzaminów wszystkich kandydatów, egzaminatorzy pod przewodnictwem dyrektora decydują o wyniku egzaminu i przyjęciu do liceum każdego kandydata z osobna. Uchwały zapadają zwyczajną większością głosów, w razie równości głosów decyduje dyrektor.

Decyzję podaje dyrektor do wiadomości kandydatom.

§ 15. Jeżeli liczba kandydatów, którzy złożyli egzamin, przewyższa liczbę wolnych miejsc, wówczas należy przyjąć przede wszystkim tych, którzy zostali uznani za bardziej uzdolnionych, spośród tych zaś dzieci rodziców niezamożnych.

§ 16. Prawo pierwszeństwa w przyjęciu do danego liceum bez względu na kolejność, ustaloną w myśl § 15, przysługuje dzieciom kawalerów orderu „Virtuti Militari", poległych funkcjonariuszy policji państwowej, inwalidów wojennych, sierotom, zasługującym na specjalną pomoc, oraz dzieciom nauczycieli.

§ 17. Jeżeli kandydat, który zdał egzamin do liceum, nie został do niego przyjęty wskutek braku miejsca, wówczas otrzymuje odpowiednie zaświadczenie według załączonego wzoru. Zaświadczenie takie uprawnia kandydata do ubiegania się o przyjęcie do klasy I innego liceum zawodowego tego samego typu.

§ 18. Kandydat, który nie zdał egzaminu wstępnego do liceum, może egzamin ten powtórzyć według niniejszego regulaminu w terminach, przewidzianych w § 5, o ile spełnia warunki, zawarte w § 1—4.

§ 19. Uchwały, dotyczące wyniku egzaminu i przyjęcia kandydatów, winny być odnotowane w protokołach; do protokołów tych należy dołączyć wypracowania egzaminacyjne kandydatów.

Wypracowania te mogą być zniszczone po upływie 2 lat od terminu zdawania egzaminu.

§ 20. Przy przyjmowaniu uczniów do państwowych liceów zawodowych w roku szkolnym 1938/9 obowiązują wzory: protokołu, zaświadczenia i protokołu egzaminu wstępnego do liceum — z roku ubiegłego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 5 z 1937 r., poz. 132).

6.

WYPEŁNIANIE I WYDAWANIE ŚWIADECTW I ZAŚWIADCZEŃ SZKOLNYCH W PUBLICZNYCH SZKOŁACH POWSZECHNYCH

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

Dnia 10 czerwca 1938 r. (II P-4317/38)

W związku z wprowadzeniem w bieżącym roku szkolnym nowych wzorów świadectw i zaświadczeń szkolnych w publicznych szkołach powszechnych, Ministerstwo podaje wskazówki i wyjaśnienia dotyczące wypełniania i wydawania tych świadectw.

1. Świadectwa i zaświadczenia szkolne są odpisem z księgi szkolnej, nie mogą zatem zawierać żadnych uwag, których by w tej księdze nie było. Wszelkie wobec tego wymienione poniżej uwagi i decyzje na świadectwach i zaświadczeniach szkolnych muszą być uprzednio wpisane do właściwej księgi szkolnej.

2. Stopień organizacyjny szkoły, klasę i rok nauki w klasach 2 i 3-letnich oraz oceny należy wpisywać całymi wyrazami, nigdy skrótami lub cyframi. W rubrykach, które nie będą wypełnione, należy dać kreskę.

3. W świadectwach rocznych zamiast dotychczasowego „wyniku ogólnego" należy wpisywać jedno z następujących orzeczeń:

a) w klasach jednorocznych:

1. przechodzi do klasy . . . .
2. pozostaje w klasie . . . . . na rok . . . .
3. ukończył szkołę powszechną stopnia trzeciego;

b) w klasach dwu i trzyletnich:

1. przechodzi do klasy . . . .
2. przechodzi na drugi (trzeci) rok nauki w klasie . . . .
   z wynikiem . . . . (pomyślnym lub niepomyślnym)
3. pozostaje w klasie . . . .
4. ukończył szkołę powszechną stopnia . . . .

Na świadectwach uczniów klas 2 i 3-letnich należy po wyrazach „uczęszczał do klasy . . . ." wymienić jeszcze rok nauki.

4. Oprócz świadectwa rocznego kierownik obowiązany jest na prośbę ucznia, który ukończył szkołę, wydać mu także i świadectwo ukończenia szkoły powszechnej.

Ministerstwo zwraca równocześnie uwagę, że uczeń (uczennica) mający zamiar kształcić się dalej w szkole średniej ogólnokształcącej lub zawodowej obowiązany jest przedstawić dyrekcji szkoły przy zgłoszeniu się świadectwo roczne, zawierające oceny z poszczególnych przedmiotów. W tym przypadku niewystarczające jest świadectwo ukończenia szkoły.

5. Uczniowie, którzy uczynili zadość obowiązkowi szkolnemu a nie mają warunków do otrzymania świadectwa ukończenia szkoły, opuszczając szkołę otrzymują świadectwo szkolne z uwagą: „wypełnił obowiązek szkolny — uczęszczał do szkoły przez lat . . . . "

6. Uczniowie, którzy opuszczają szkołę w ciągu roku szkolnego, otrzymują na życzenie zaświadczenie szkolne z ocenami ustalonymi w terminie opuszczenia przez nich szkoły — o ile są podstawy do wydania tych ocen — z uwagą: „odchodzi dnia . . . . z powodu . . ." przy czym należy podać powód odejścia ze szkoły.

7. Świadectwa i zaświadczenia pisze opiekun klasowy ciemnym atramentem, czytelnie i starannie bez jakichkolwiek poprawek, wywabiań czy wycierań.

8. Przy sprawdzeniu i podpisaniu świadectw i zaświadczeń szkolnych przez opiekuna klasowego i kierownika względnie nauczyciela kierującego, należy zgodnie z obowiązującymi przepisami odcisnąć na nich pieczęć urzędową publicznej szkoły powszechnej.

Dyrektor Departamentu
Dr M. Pollak

7.

PROWADZENIE PRAC HARCERSKICH PRZEZ UCZNIÓW (ICE) LICEÓW PEDAGOGICZNYCH

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO
WE LWOWIE

Dnia 18 czerwca 1938 r. (Nr O-13048/38)

Kuratorium przypomina swój okólnik Nr O-28829/35 z dnia 19 listopada 1935 w sprawie udziału młodzieży szkolnej w drużynach i gromadach harcerskich innych szkół i prowadzenia przez nich zastępów i drużyn w innych szkołach, co ma szczególne znaczenie dla harcerzy(ek) w liceach pedagogicznych — oraz okólnik nr O-26267/37 z 6 listopada 1937 r. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr 11 z dnia 25 listopada 1937 r. poz. 8, str. 716).

Uczniowie (ice) ci (te) to w przyszłości drużynowi (e) drużyn szkolnych. Pożądane jest przeto, by mieli (ały) jak największą praktykę w dziedzinie prowadzenia zajęć harcerskich. Należy przeto umożliwić im — przez udzielanie zezwoleń — prowadzenie zastępów i drużyn na terenie innych szkół, o ile zwrócą się o to władze harcerskie do Dyrekcyj.

Kurator Okręgu Szkolnego
Dr Tadeusz Kupczyński

8.

NABYWANIE I UDOSTĘPNIENIE NAUCZYCIELSTWU KATALOGU PAŃSTWOWEJ CENTRALNEJ BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ WE LWOWIE

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO
WE LWOWIE

Dnia 17. VI. 1938. (Nr II-14783/38)

Dyrekcja Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagogicznej we Lwowie — chcąc uprzystępnić nauczycielstwu korzystanie z księgozbioru — opracowała i wydała drukiem 4-ro tomowy katalog, zawierający spis wszystkich posiadanych dzieł naukowych od Nr 1—12.000, a nadto spis książek „Biblioteki Kursów Wakacyjnych", złożony z 1000 tomów.

Chcąc umożliwić nauczycielstwu korzystanie z biblioteki, Dyrekcja P. C. B. P. obniżyła cenę każdego tomu katalogu do kwoty 40 groszy, (komplet 4 tomy kosztuje więc 1.60 zł).

Podając powyższe do wiadomości, Kuratorium zachęca Dyrekcje i Inspektoraty do zakupienia katalogu, względnie brakujących tomów, o ile dotychczas tego nie uczyniły.

Zakupione katalogi należy umieścić w takim miejscu, aby nauczycielstwo mogło z nich w każdej chwili korzystać.

Kurator Okręgu Szkolnego
Dr T. Kupczyński

9. PAŃSTWOWE LICEA I GIMNAZJA W OKRĘGU SZKOLNYM LWOWSKIM

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA ZAKŁADU	WYDZIAŁ LICEUM	CHARAKTER SZKOŁY	ZARZĄDZ. MINIST.
1	Brody	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Józefa Korzeniowskiego w Brodach	humanistyczny łączony z przyrodniczym	męska	23. II. 38 (II S. - 1101/38)
2	Brzeżany	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza w Brzeżanach	humanist. i przyrod. z pol. j. n. — oraz humanist. z rus. j. n.	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1102/38)
3	Brzozów	Państwowe Gimnazjum w Brzozowie		koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1051/38)
4	Buczacz	Państwowe Liceum i Gimnazjum w Buczaczu	humanistyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1103/38)
5	Czortków	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Czortkowie	humanistyczny łączony z matematyczno-fizycznym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1104/38)
6	Drohobycz	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Króla Władysława Jagiełły w Drohobyczu	humanistyczny i matemat.-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1052/38)
7	Gródek Jagiell.	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Króla Władysława Jagiełły w Gródku Jagiell.	humanistyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1053/38)
8	Jarosław	I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Jarosławiu	humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1054/38)
9	Jarosław	II Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Augusta Witkowskiego w Jarosławiu	matemat.-fizyczny łączony z przyrodniczym	męska	23. II. 38 (II S. - 1055/38)
10	Jaworów	Państwowe Liceum i Gimnazjum w Jaworowie	humanistyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1056/38)
11	Kamionka Strum.	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Kornela Ujejskiego w Kamionce Strumiłowej	humanistyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1105/38)
12	Kołomyja	I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Króla Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi	humanistyczny i matemat.-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1088/38)
13	Kołomyja	II Państwowe Liceum i Gimnazjum w Kołomyi	humanistyczny łączony z przyrodniczym	żeńska	23. II. 38 (II S. - 1090/38)
14	Kołomyja	III Państwowe Liceum i Gimnazjum z ruskim językiem nauczania w Kołomyi	humanistyczny łączony z klasycznym	męska	23. II. 38 (II S. - 1089/38)
15	Krosno	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Krośnie	matemat.-fizyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1057/38)

L. p.	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA ZAKŁADU	WYDZIAŁ LICEUM	CHARAKTER SZKOŁY	ZARZĄDZ. MINIST.
16	Leżajsk	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Króla Bolesława Chrobrego w Leżajsku	przyrodniczy	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1058/38)
17	Lwów	I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika we Lwowie	matematyczno-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1059/38)
18	Lwów	II Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Karola Szajnochy we Lwowie	humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1060/38)
19	Lwów	III Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Stefana Batorego we Lwowie	klasyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1061/38)
20	Lwów	IV Państwowe Gimnazjum im. Jana Długosza we Lwowie *)			23. II. 38 (II S. - 1062/38)
21	Lwów	V Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Hetmana Stanisława Żółkiewskiego we Lwowie	matemat.-fizyczny i humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1063/38)
22	Lwów	VI Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Stanisława Staszica we Lwowie	humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1064/38)
23	Lwów	VII Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki we Lwowie	humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1065/38)
24	Lwów	VIII Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Króla Kazimierza Wielkiego we Lwowie	matematyczno-fizyczny (2 oddziały) i przyrodniczy	męska	23. II. 38 (II S. - 1066/38)
25	Lwów	IX Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego we Lwowie	humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1067/38)
26	Lwów	X Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza we Lwowie	humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1068/38)
27	Lwów	XI Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Śniadeckich we Lwowie	humanistyczny i przyrodniczy	męska	23. II. 38 (II S. - 1069/38)
28	Lwów	XII Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Stanisława Szczepanowskiego we Lwowie	matematyczno-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1070/38)
29	Lwów	XIII Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Królowej Jadwigi we Lwowie	humanistyczny i przyrodniczy (w dwóch oddziałach)	żeńska	23. II. 38 (II S. - 1072/38)
30	Lwów	XIV Państwowe Gimnazjum im. Adama Asnyka we Lwowie *)		żeńska	12. III. 37 (II S. - 2031/37)
31	Lwów	XV Państwowe Liceum i Gimnazjum z ruskim językiem nauczania we Lwowie	humanistyczny i matemat.-fizyczny	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1071/38)

*) przewidziane utworzenie liceum.

32	Lwów	XV Państwowe Liceum i Gimnazjum z ruskim językiem nauczania — Filia we Lwowie
33	Łańcut	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza w Łańcucie
34	Nisko	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Stefana Czarnieckiego w Nisku
35	Przemyśl	I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Przemyślu
36	Przemyśl	II Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Kazimierza Morawskiego w Przemyślu
37	Przemyśl	III Państwowe Liceum i Gimnazjum w Przemyślu
38	Przemyśl	IV Państwowe Liceum i Gimnazjum z ruskim językiem nauczania w Przemyślu
39	Rawa Ruska	Państwowe Liceum i Gimnazjum w Rawie Ruskiej
40	Rohatyn	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Księdza Piotra Skargi w Rohatynie
41	Rzeszów	I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Księdza Stanisława Konarskiego w Rzeszowie
42	Rzeszów	II Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Stanisława Sobińskiego w Rzeszowie
43	Sambor	I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Samborze
44	Sambor	II Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Samborze
45	Sanok	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Królowej Zofii w Sanoku
46	Śniatyn	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Franciszka Karpińskiego w Śniatynie
47	Sokal	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Antoniego Malczewskiego w Sokalu
48	Stanisławów	I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Mieczysława Romanowskiego w Stanisławowie
49	Stanisławów	II Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Stanisławowie

humanistyczny i przyrodniczy	męska	23. II. 38 (II S. - 1071/38)
humanistyczny	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1073/38)
humanistyczny łączony z matematyczno-fizycznym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1074/38)
humanistyczny i matem.-fizyczny łączony z przyrodniczym	męska	23. II. 38 (II S. - 1075/38)
klasyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1076/38)
humanistyczny	żeńska	23. II. 38 (II S. - 1077/38)
humanistyczny i matemat.-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1078/38)
humanistyczny	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1079/38)
humanistyczny	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1091/38)
humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1080/38)
matematyczno-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1081/38)
humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1082/38)
matematyczno-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1083/38)
humanistyczny i matemat.-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1084/38)
humanistyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1099/38)
humanistyczny	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1085/38)
humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1092/38)
klasyczny łączony z przyrodniczym	męska	23. II. 38 (II S. - 1093/38)

L. p.	MIEJSCOWOŚĆ	NAZWA ZAKŁADU
50	Stanisławów	III Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Stanisława Staszica w Stanisławowie
51	Stanisławów	IV Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Księdza Franciszka Skarkowskiego w Stanisławowie
52	Stanisławów	V Państwowe Liceum i Gimnazjum z ruskim językiem nauczania w Stanisławowie
53	Stryj	I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Stryju
54	Stryj	II Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego w Stryju
55	Tarnobrzeg	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Hetmana Jana Tarnowskiego w Tarnobrzegu
56	Tarnopol	I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Wincentego Pola w Tarnopolu
57	Tarnopol	II Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Tarnopolu
58	Tarnopol	III Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Tarnopolu
59	Tarnopol	IV Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Tarnopolu
60	Tłumacz	Państwowe Liceum i Gimnazjum w Tłumaczu
61	Trembowla	Państwowe Liceum i Gimnazjum w Trembowli
62	Zaleszczyki	Państwowe Liceum i Gimnazjum w Zaleszczykach
63	Zbaraż	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza w Zbarażu
64	Złoczów	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Króla Jana Sobieskiego w Złoczowie
65	Żółkiew	Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Hetmana Stanisława Żółkiewskiego w Żółkwi

WYDZIAŁ LICEUM	CHARAKTER SZKOŁY	ZARZĄDZ. MINIST.
matematyczno-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1094/38)
humanistyczny łączony z przyrodniczym	żeńska	23. II. 38 (II S. - 1095/38)
humanistyczny łączony z przyrodniczym	męska	23. II. 38 (II S. - 1096/38)
humanistyczny w dwóch oddziałach równoległych	męska	23. II. 38 (II S. - 1097/38)
matematyczno-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1098/38)
humanistyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1086/38)
klasyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1106/38)
humanistyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1107/38)
matematyczno-fizyczny	męska	23. II. 38 (II S. - 1108/38)
humanistyczny i przyrodniczy	żeńska	23. II. 38 (II S. - 1109/38)
humanistyczny	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1100/38)
humanistyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1110/38)
humanistyczny	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1111/38)
humanistyczny	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1112/38)
humanistyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1113/38)
humanistyczny łączony z przyrodniczym	koedukacyjna	23. II. 38 (II S. - 1087/38)

10.

UPRAWNIENIA PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH

Rozporządzeniem z dn. 28 maja 1938 r Nr I-8950 38 Kurator Okręgu Szkolnego nadał Prywatnej Szkole Powszechnej III stopnia organizacyjnego Ewangelickiej Gminy Wyznaniowej we Lwowie uprawnienia publicznych szkół powszechnych

11.

WIZYTATORZY NAUKI RELIGII

„Ordynariat Biskupi grkat. obrządku w Przemyślu pismem z dnia 23 maja 1938 r. Nr 2365 powierzył ks. Grzegorzowi Kandzie, proboszczowi w Lisznie, pełnienie obowiązków dziekanalnego wizytatora religii grkat. obrządku w państwowych szkołach średnich i publicznych szkołach powszechnych na terenie miasta Drohobycza.

12.

RUCH SŁUŻBOWY

Kuratorium O. S. Lw.

Kurator Okręgu Szkolnego powołał do czynnej służby i mianował z dniem 1 czerwca 1938 r. Karola Dziedzica, emerytowanego pomocnika kancelaryjnego, starszym rejestratorem w Kuratorium O. S. Lw. (Nr B. P.-16840/38 z dn. 31 maja 1938).

Inspektoraty.

Minister W. R. i O. P. mianował: Karola Dziduszka, prowizorycznego inspektora szkolnego w Jarosławiu, inspektorem szkolnym na obwód jarosławski z siedzibą w Jarosławiu z dniem 1 maja 1938 r. (Nr B.P.-7620/38 z dn. 12 kwietnia 1938).

Józefa Lebedowicza, prowizorycznego podinspektora szkolnego w Złoczowie, podinspektorem szkolnym na obwód złoczowski z siedzibą w Złoczowie z dniem 1 maja 1938 (Nr B.P.-7622/38 z dn. 12 kwietnia 1938).

Dra Tadeusza Szymona Offerta, referendarza w Kuratorium O. S. Lw., podinspektorem szkolnym na obwód samborski z siedzibą w Samborze z dniem 1 lipca 1938 (Nr BP.-9795/38 z dn. 31 maja 1938).

Instruktorzy.

Kurator Okręgu Szkolnego powierzył:

Marcelianowi Laskowskiemu, nauczycielowi publ. szkoły powszechnej w Dolinie, w dalszym ciągu czynności instruktora oświaty pozaszkolnej przy Inspektoracie Szkolnym w Dolinie na czas od dnia 1 września 1938 aż do odwołania.

Józefowi Żelisko, nauczycielowi publ. szkoły powszechnej w Nadwórnej, w dalszym ciągu czynności instruktora oświaty pozaszkolnej przy Inspektoracie Szkolnym w Nadwórnej na czas od dnia 1 września 1938 aż do odwołania.

Szkoły powszechne.

Mianowani: Helena Eckstein, nauczycielka publicznej szkoły powszechnej żeńskiej III stopnia im. św. Kingi w Stryju, kierowniczką tejże szkoły — Zygmunt Karp, nauczyciel p. o. kierownika publ. szkoły powszechnej III stop. w Hołyniu, pow. Kałusz, kierownikiem tejże szkoły.

Przeniesieni w stan spoczynku: Amelia Armeńska, kierowniczka publicznej szkoły powszechnej III stop. w Podwołoczyskach, pow. Skałat — Leon Haduch, kierownik publ. szkoły powsz III stop. w Sanoku — Ludwik Myłys, kierownik publ. szkoły powszechnej III stop. w Rymanowie.

Szkoły zawodowe.

Minister W. R. i O. P. mianował z dniem 1 czerwca 1938 r. Wacława Wrzaka, nauczyciela p. o. kierownika Państwowej Szkoły Ogrodniczej we Lwowie, kierownikiem tejże szkoły.

13.
KONKURSY
na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych

L. porz.	Miejscowość	Powiat	Stopień organizacyjny	Charakter	Język nauczania	Do użytku kierownika		Uwaga
			S	z k o	ł y	mieszkanie	grunt	
1	Miękisz Nowy	Jarosław	II	koedukacyjna	polski i ruski	3 ubikacje	1 morg 500 s.	
2	Frysztak	Krosno	III	„	polski	5 ubikacyj	50 a	
3	Kopytowa	„	I	„	„	3 „	100 a	
4	Mszana	„	I	„	dwujęzyczny	—	—	
5	Polanka	„	II	„	polski	3 „	140 a	
6	Ustrobna	„	I	„	„	3 „	25 a	
7	Wiśniowa	„	I	„	„	3 „	14 a	
8	Jabłonica Pol.	Brzozów	I	„	dwujęzyczny	2 „	590 s^2	
9	Laskówka	„	I	„	polski	4 „	26½ a	
10	Pawłokoma	„	I	„	ruski	3 „	1 morg	
11	Wara	„	II	„	polski	3 „	24 a	
12	Wesoła-Ujazdy	„	I	„	„	—	26 a	
13	Witryłów	„	I	„	„	3 „	8½ a	
14	Wola Jasienicka	„	I	„	„	2 „	5 a	
15	Lwów	Lwów — miasto im. Kościuszki	III	żeńska	„	—	—	Wymagany PIN lub co najmniej WKN.
16	Bucniów	Tarnopol	II	koedukacyjna	„	w trakcie wykończenia		
17	Chodaczków M.	„	II	„	polski i ruski	2 pokoje		
18	Dołżanka	„	II	„	„	2 „		
19	Dubowce	„	II	„	„	2 „		
20	Gaje Wielkie	„	II	„	polski	2 „		
21	Kozówka	„	II	„	polski i ruski	2 „		
22	Łuka Wielka	„	II	„	„	2 „		
23	Nastasów	„	III	„	„	2 „		
24	Obarzańce	„	II	„	„	2 „		
25	Tarnopol (m.) im. Słowack.	„	III	męska	polski	brak		
26	Czernichowce	Zbaraż	II	koedukacyjna	polski i ruski	„		
27	Hnielice Wielkie	„	II	„	„	2 pokoje		
28	Kujdańce	„	II	„	polski	2 „		
29	Toki	„	III	„	polski i ruski	2 „	—	Pierwszeństwo mają kandydaci z WKN.
30	Koszlaki	„	II	„	„	2 „		
31	Chmieliska	Skałat	II	„	polski	brak		
32	Dorofijówka	„	II	„	„	2 pokoje		
33	Grzymałów (ż.)	„	III	żeńska	„	brak		
34	Krasne	„	II	koedukacyjna	„	2 pokoje		
35	Okno	„	II	„	„	2 „		
36	Stary Skałat	„	III	„	„	3 „	—	Pierwszeństwo mają kandydaci z WKN.
37	Turówka	„	II	„	„	2 „		

Podania o powyższe stanowiska należy składać drogą służbową na ręce właściwych Inspektorów Szkolnych w terminie 6 tygodniowym od daty ogłoszenia.

14.
KOMUNIKATY

Przestrzeganie przepisów ustawy o ustroju szkolnictwa w sprawie przyjmowania dzieci do szkoły powszechnej.

Zgodnie z postanowieniami art. 7 ustawy z dn. 11 marca 1932 o ustroju szkolnictwa (Dz. U. RP. Nr 38, poz. 389), do I klasy publicznych szkół powszechnych nie wolno przyjmować dzieci, które do dnia 1 września nie ukończyły lat sześciu, do następnych zaś klas dzieci odpowiednio starszych, tak, by nie mogły ukończyć VI kl. szkoły powsz. III st. dzieci, które, jako zbyt młode, nie mogłyby być przyjęte do gimnazjum ogólnokształcącego.

Zasad tych należy ściśle przestrzegać również w stosunku do prywatnych szkół powszechnych, posiadających uprawnienia szkół publicznych lub ubiegających się o te uprawnienia, w myśl postanowień § 1, lit. a) rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 16 grudnia 1936 r. o nadawaniu prywatnym szkołom powszechnym uprawnień publicznych szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 11, poz. 214). (Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dn. 10 czerwca 1938 Nr II-P-4923/38).

Ustalenie normy dla Państwowych Komisyj Egzaminacyjnych na nauczycieli szkół powszechnych.

W związku z kreowaniem przy I Państwowym Liceum Pedagogicznym w Stanisławowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Szkół Powszechnych, Kuratorium ustaliło dla tej Komisji nazwę w brzmieniu następującym: I Państwowa Komisja Egzaminacyjna dla Nauczycieli Szkół Powszechnych w Stanisławowie.

W związku z kreowaniem przy II Państwowym Liceum Pedagogicznym w Stanisławowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Szkół Powszechnych, Kuratorium ustaliło dla tej Komisji nazwę w brzmieniu następującym: II Państwowa Komisja Egzaminacyjna dla Nauczycieli Szkół Powszechnych w Stanisławowie.

Ulgi w opłatach szkolnych dla dzieci stałych pracowników Francusko-Polskiego Towarzystwa Kolejowego.

Ulgi w opłatach szkolnych i taksach egzaminacyjnych, przewidziane dla dzieci funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych, przysługują również dzieciom stałych pracowników kolejowych Francusko-Polskiego Towarzystwa Kolejowego, do których, zgodnie z art. 7 Ustawy z dnia 27 kwietnia 1931 r. o oddaniu „Francusko-Polskiemu Towarzystwu Kolejowemu", Spółce Akcyjnej w Paryżu, kolei Herby Nowe—Gdynia z odnogą Siemkowice—Częstochowa do eksploatacji oraz o udzieleniu poręki państwowej (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 350), mają zastosowanie wszelkie przepisy pragmatyczne i uposażeniowe, obowiązujące pracowników przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe. (Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 12 maja 1938 Nr I-R-2755/38).

Ulgi w opłatach egzaminacyjnych dla nauczycieli-kandydatów na kierowców pojazdów mechanicznych.

Automobilklub Polski przyznał nauczycielom państwowych szkół dalsze ulgi w opłatach egzaminacyjnych, obniżając taksę do 50%. Ulg tych udzielać będą dla wszystkich nauczycieli szkół państwowych i prywatnych (ci ostatni korzystają ze zniżki 25% wzgl. 33%) biura prowincjonalne Automobilklubu Polski po przedstawieniu pisemnego zaświadczenia Dyrekcji szkoły, stwierdzającego, że kandydat jest funkcjonariuszem państwowym, a uzyskanie prawa jazdy jest mu potrzebne do celów służbowych. Analogiczne zaświadczenia wystawiać mogą Dyrekcje szkół prywatnych dla swoich nauczycieli, stwierdzając w nich, że nauczyciele ci prowadzą z ramienia szkoły akcję motoryzacyjną. (Ministerstwo W. R. i O. P. z dn. 26 kwietnia 1938 Nr II-S-3470/38).

Aprobowane książki.

Ministerstwo W. R. i O. P. decyzją z dn. 29 kwietnia 1938 r. zatwierdziło do użytku szkolnego książki:

W. Dewitzowa, R. Kern, „Wir lernen deutsch", I. Bändchen, (opracowanie ruskie), W. Dewitzowa, R. Kern, G. Żółtkowska, „Wir lernen deutsch", II. Bändchen, (opracowanie ruskie), (Nr II-P-14955). (Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, Lwów, 1934), jako podręczniki do nauki języka niemieckiego na I klasę gimnazjum z ruskim językiem nauczania. — M. Golias i J. Smereka „Res Publica Romana" (Państw. Wydawnictwo Książek Szkolnych, Lwów 1936), jako podręcznik do nauki języka łacińskiego na IV klasę gimnazjum z ruskim językiem nauczania. — (Nr II-P-14956/38). I. Kowalski i M. Golias „Puer Romanus" (Państw. Wydawnictwo Książek Szkolnych, Lwów 1934) jako podręcznik do nauki języka łacińskiego na I klasę gimnazjum z ruskim językiem nauczania (Nr II-P-14952/38). — M. Golias, J. Kowalski „Viri illustres" (Państw. Wydawnictwo Książek Szkolnych, Lwów, 1935), jako podręcznik do nauki języka łacińskiego na III klasę gimnazjum z ruskim językiem nauczania (Nr II-P-14954/38).

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

15.

STANISŁAW UMAŃSKI

Przysposobienie młodzieży szkolnej do obrony kraju

Rzut oka na stosunki panujące u naszych bezpośrednich sąsiadów oraz na stosunki w innych państwach Europy i świata musi prowadzić do wniosku, że postęp i cywilizacja idą swoją drogą, a dążność do załatwiania zatargów drogą zbrojną nie tylko nie osłabła, ale nawet wzmogła się do niebywałych rozmiarów, stając się bodźcem do gigantycznych zbrojeń. Doszło nawet do tego na pozór absurdalnego zjawiska, że postęp i cywilizacja zamiast stać się hamulcem do załatwiania sporów drogą zbrojnych zatargów, dały się użyć jako narzędzie do ich przeprowadzania. Pomijając bowiem technikę, której wynalazki w pierwszym rzędzie mają zastosowanie w urządzeniach wojskowych, musimy stwierdzić, że nawet ta gałąź wiedzy, która w istocie swojej tak mało ma wspólnego z wojną — mianowicie filozofia, dała się również wciągnąć na usługi sztuki wojennej. Wystarczy przerzucić katalogi wydawnictw, aby zauważyć, że w wielu wypadkach filozofia z całym nakładem wysiłku myślowego uzasadnia konieczność zbrojeń i potrzebę zbrojnego załatwiania konfliktów, przytaczając na ich uzasadnienie tezy o wyższości rasowej czy gospodarczej, czy politycznego wyrobienia jednego narodu w porównaniu z drugim itd. Świat cały jest stanowczo nastawiony na wojnę, mimo wszelkiego rodzaju kazań i deklamacyj pacyficystycznych. I będzie to wojna, w której nie wezmą udziału chyba jedynie dzieci, nieuleczalnie chorzy i kaleki. Jeden z wielkich wodzów niemieckich wyraził się, „że w wojnie wszystko da się obliczyć i wziąć na papier, nie da się tylko wziąć w rachubę głupota żołnierza". Powiedzeniem tym chciał wyrazić swe głębokie przekonanie o tym, że najlepsi wodzowie, najlepsza technika wojskowa skazane są w ostatecznym rezultacie wojny na klęskę, o ile nie będą mieli jako wykonawców zdyscyplinowaną i współdziałającą w jednym wspólnym wysiłku masę żołnierską. A jeżeli tą masą ma być cały naród i to nawet bez różnicy płci, jasną jest rzeczą, jak ważnym zagadnieniem staje się w tym powszechnym wyścigu zbrojeń sprawa przygotowania narodu do wojny. Hasło zatem przygotowania do obrony kraju zaczynają obecnie realizować nawet te narody, w których dotychczas nastroje pacyficystyczne oraz iluzje co do możliwości usunięcia wojny jako jedynego środka załatwienia sporów między państwami, panowały wszechwładnie. Mam tu na myśli Francję i Anglię. Jeżeli zatem już i te państwa hasło obrony kraju wysuwają na czoło zagadnień państwowych, to czyż Polska miała by pozostać w tyle i łudzić się nadzieją, że w załatwianiu konfliktów między państwami ważniejszą rolę odegra sentyment, aniżeli zbrojna ręka całego narodu? Jeżeli jakie inne państwo, to przede wszystkim Polska, wciśnięta między dwa kolosy, uzbrojone od stóp do głów, musi być nastawiona na walkę zbrojną, która musi stać się pospolitym ruszeniem całego narodu. Nic też dziwnego, że hasło obrony kraju stało się w Polsce hasłem naczelnym, w imię którego odbywa się praca rządu, i na które nastawione są najtęższe i najlepsze jednostki narodu. Hasło to wysunął ten, na którego w wypadku wojny spadnie największy jej ciężar i odpowiedzialność — Naczelny Wódz Marszałek Śmigły-Rydz. Ciężar ten stanie się dla niego tym łatwiejszym do udźwignięcia, im bardziej przygotowane do walki zbrojnej będzie miał całe społeczeństwo, które ożywiać będzie nadzieja i chęć zwycięstwa. Ostatnie wypadki, któreśmy przeżyli, stwierdziły, że w chwilach poważnych naród potrafi wydobyć ze siebie dużo entuzjazmu, w którym różnice polityczne i społeczne mogą się stopić na zbiorowy wyraz woli, ale to nie wystarcza. Wojna przyszła będzie wojną, na „przetrwanie", a do tego nie wystarczy sam entuzjazm. Stąd też hasło „Naród pod bronią", to nie chwila zapału i zjednoczenia, to nie odruchowa ofiara na FON, ale żmudna, codzienna praca nad przygotowaniem do walki zbrojnej i siebie i otoczenia, praca nad wytworzenniem tego „morale", które armii w polu da poczucie, że za nią stoi zwarty i silny mur świadomego swoich zadań narodu. W tym wytwarzaniu tego „morale" rola szkoły wysuwa się na plan pierwszy i nic też dziwnego, że hasło

„Naród pod bronią" musiało znaleźć swój oddźwięk w rewizji zadań wychowawczych i dydaktycznych szkoły. Stało się to przez wysunięcie przysposobienia młodzieży szkolnej do obrony kraju na stanowisko podstawowego zagadnienia pracy wychowawczej i dydaktycznej szkoły.

W realizacji przysposobienia młodzieży szkolnej do obrony kraju wysuwają się dwa zadania, z których jedno powinni wykonać wszyscy bez wyjątku nauczyciele zakładu, drugie komendant hufca i lekarz szkolny. Pierwsze zadanie polega: 1) na wydobyciu i na silnym zaakcentowaniu w programach nauczania tych wszystkich elementów, które mają związek z obronnością kraju. 2) na przepojeniu całej pracy wychowawczej tendencją wychowania świadomych swoich obowiązków obrońców ojczyzny. Na komendancie hufca spoczywać będzie cały ciężar kształcenia hufca pod względem fachowym, przy równoczesnej umiejętności podchodzenia do młodzieży w sposób, odpowiadający celom i metodom wychowawczym szkoły.

Omówimy najpierw zadanie pierwsze, spadające na wszystkich nauczycieli danej szkoły. Jeżeli chodzi o przygotowanie młodzieży do obrony kraju przez przedmioty nauczania, to musimy uwzględnić tutaj podział przedmiotów na humanistyczne i przyrodnicze. Ma on wprawdzie tylko znaczenie praktyczne, gdyż wszystkie przedmioty nauczania w szkole średniej są podporządkowane pewnym zasadom ogólnym, uwzględniającym przede wszystkim dobro i potrzeby — Narodu i Państwa. Nadto jeżeli chodzi o zagadnienie obronności kraju, to nie chodzi tu wyłącznie o techniczne i fizyczne przysposobienie obywateli do przyszłej walki, lecz o wyrobienie wśród ogółu obywateli specjalnej postawy psychicznej, której podstawowym czynnikiem winno być przekonanie o potrzebie ciągłej, nieustannej, również i w czasie pokoju prowadzonej walki o potęgę, bogactwo i niepodległość Państwa. I właśnie przedmioty humanistyczne w wytworzeniu tej postawy psychicznej odgrywają ogromną rolę, a oddziaływanie ich wychowawcze ogromne. Warunkiem jednak jest, aby to oddziaływanie nie było jednorazowe, krótkotrwałe i dorywcze, ale było rozłożone na cały okres pobytu młodzieży w zakładzie. Rozpoczynając się w szkole powszechnej, przechodzi przez gimnazjum, a kończy się w ostatniej klasie liceum, o czym zresztą, o ile chodzi o liceum, wyraźnie o tym mówią „Uwagi wstępne" do programu. Oddziaływanie przedmiotów humanistycznych jest raczej pośrednie, niż bezpośrednie, tj. przez odpowiednie oświetlenie danego faktu czy zjawiska przez nauczyciela, a przez odpowiednie przeżycie i zrozumienia przez ucznia. Oczywiście nie należy przesadzać przez naciąganie prawdy obiektywnej i dostosowywanie jej do jakichś z góry powziętych założeń. Wreszcie przedmioty humanistyczne mogą oddziaływać na rozum, uczucie i wolę. Oczywiście np. w szkole powszechnej oddziaływanie będzie przeważnie na uczucie, a w liceum na rozum. Co z danego przedmiotu nadaje się do oddziaływania wychowawczego w zakresie zwiększenia obronności kraju, jest pozostawione inicjatywie i zrozumieniu sprawy przez nauczyciela. Jest to rzecz taktu i poczucia pedagogicznego nauczyciela. Jakiekolwiek przepisy raczej utrudniły by sprawę, niż ją rozwiązały. W związku zatem z zagadnieniem obronności kraju oddziaływanie wychowawcze powinno zmierzać do wychowania człowieka świadomego swej woli obrony i zwycięstwa w walce nie tylko o granice Państwa, ale również o całość wartości duchowych i materialnych Narodu i Państwa Polskiego, człowieka, który wie, czego i dlaczego broni, dla którego obrona i walka aż do zwycięstwa jest głęboko wpojonym obowiązkiem. O ile chodzi o pewne przedmioty humanistyczne, to uczuciowo i rozumowo z Narodem i Państwem najściślej wiążą j. polski i historia. Język polski przez uwzględnienie przede wszystkim momentów związanych z Polską i polskością. W gimnazjum i liceum nauka tego przedmiotu ma uświadomić młodzieży wartości duchowe, tkwiące w polskim dorobku kulturalnym przez zaznajomienie młodzieży z dziejami polskiej literatury, zwłaszcza z tymi dziełami, osobistościami i prądami, które dla kultury polskiej mają szczególne znaczenie. Przy lekturze zaś czytanek i dzieł należy zwracać uwagę na takie momenty wychowawcze, jak karność i współdziałanie, zdolność do bohaterstwa, ofiary i poświęcenia, kult wielkich ludzi, zwalczanie pesymizmu i poczucia niższości, wzbudzanie wiary w lepszą przyszłość itd. W ścisłym związku z językiem polskim pozostaje historia, która w szkole powszechnej i średniej ma za cel przygotowanie młodzieży do zrozumienia współczesnej rzeczywistości polskiej oraz zorientowanie w niej pod kątem widzenia potrzeb przyszłego obywatela. Ma ona również kształtować w młodzieży uczucie miłości Ojczyzny i przywiązanie do Państwa, dumę z przynależności do niego i szacunek dla jego tradycji oraz dać elementarne przygotowanie do pełnienia w przyszłości obowiązków obywatelskich. O ile chodzi o liceum, ma ona dać młodzieży

przygotowanie do odpowiedzialnego i twórczego udziału w życiu własnego Państwa i Narodu. Współdziałają tu z historią zagadnienia życia współczesnego. W nauczaniu historii w gimnazjum należy podkreślać momenty pozytywne, związane z rozkwitem państwowości polskiej, a w liceum dążyć do uwypuklenia udziału Polski w tworzeniu dziejów i kultury europejskiej. Zagadnienia życia współczesnego zmierzają do zaznajomienia młodzieży z najważniejszymi zjawiskami z życia politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego Polski. Temat taki w liceum, jak np. Podstawy mocarstwowego rozwoju potęgi Państwa Polskiego oraz zwrócenie uwagi na dorobek Polski przy przerabianiu szeregu innych tematów uświadomi młodzież niewątpliwie, czego winna bronić. Szczególniejszą uwagę zwrócić należy na wyrobienie w młodzieży poczucia konieczności zwiększania potencjału obronności. Wykazanie na konkretnych przykładach z dziejów Polski oraz narodów obcych, jak się mściła słabość polityczna, wynikająca z niezrozumienia potrzeby obrony, wskazanie na wysiłki państw obcych, a w szczególności sąsiadów, zmierzających do zapewnienia sobie przeważającego stanowiska w świecie, rozpatrzenie szeregu zagadnień informujących o znaczeniu przemysłu dla obrony kraju, wskazujących na silną armię polską jako podstawę samodzielności politycznej i gospodarczej oraz gwarantkę całości i bezpieczeństwa Państwa Polskiego — wszystko to razem pozwoli młodzieży odczuć potrzebę ciągłego, systematycznego wzmacniania potencjału obronności. Dodam nawiasowo, że przy omawianiu bitew można korzystać z planu tych bitew, które mogą wtajemniczyć młodzież w ogólne zasady taktyki, a nadto pozwolą uwzględnić także wiadomości z zakresu uzbrojenia wojsk, technicznego zaopatrzenia itd.

O ile język polski i historia odgrywają w przygotowaniu młodzieży do obrony kraju rolę podstawową, o tyle inne przedmioty humanistyczne mogą w tym kierunku silnie współdziałać. Przede wszystkim mogą wiele pomóc filologia klasyczna i języki obce. Filolog klasyczny znajdzie dużo materiału do omówienia tych zagadnień zarówno w historii greckiej i rzymskiej, jak i w literaturze i lekturze. Specjalnie zaś kultura rzymska dostarczy bardzo wielu pouczających przykładów, które jasno zilustrują młodzieży potrzebę podporządkowania osobistych celów interesowi państwa i potrzebę zbiorowej karności i zbiorowego wysiłku. Czyny bohaterskie, czyny wyjątkowego poświęcenia dla sprawy ogólnej, powinny znaleźć silny akcent, i to tak czyny wojenne, jak i pokojowe. Przez odpowiednie przedstawienie tych czynów powinno się wyrabiać w młodzieży przekonanie, że bohaterem można być nie tylko w czasie wojny, ale także w pokoju, w szarej pracy codziennej. Z akcentowaniem bohaterstwa łączy się kult wielkich ludzi, czego przykładów w kulturze klasycznej w bród. Przy nauce języków obcych ma nauczyciel sposobność podnoszenia tych wszystkich momentów z historii i literatury danego narodu, które wpłynęły na rozwój polityczny, gospodarczy i kulturalny narodu, znajdując przy tym możność porównań ze stosunkami polskimi. Jest rzeczą niemożliwą wymienić wszystkie tematy, które mogłyby być zużytkowane, gdyż ich bardzo dużo i mogłyby stanowić temat do oddzielnego referatu. Omówione powyżej kwestie odnoszą się do wyrobienia w młodzieży specjalnej postawy psychicznej, a więc mają przede wszystkim wychowawcze znaczenie. Oprócz tego w pewnych przedmiotach humanistycznych, jak historii i zagadnieniach życia współczesnego jest dużo materiału do bezpośredniego oddziaływania na zwiększenie obronności kraju drogą zwiększania wiadomości. W zagadnieniach życia współczesnego szereg zagadnień jest wprost związanych z kwestią obronności. W kl. I licealnej należą tu: znaczenie przemysłu dla obrony kraju, polski przemysł wojenny, rola dróg morskich w dążeniu do niezależności, obszar i ludność jako źródło potęgi politycznej państwa, ocena geograficznego położenia Polski, ukształtowanie powierzchni, rozmieszczenia ludności, warsztatów, surowców i dróg z punktu widzenia obronności państwa; w kl. II — organizacja siły zbrojnej polskiej, siła obronna Państwa Polskiego jako podstawa samodzielności politycznej i gospodarczej. W historii w liceum jest dużo zagadnień z dziejów wojen i wojskowości, zwłaszcza siły zbrojnej w dawnej Rzeczypospolitej i organizacji obrony Państwa w XIX i XX w. Zwłaszcza dla młodzieży męskiej wiadomości te mogą stanowić podstawę fachowego wykształcenia przyszłego oficera armii polskiej.

W przedmiotach matematyczno przyrodniczych, o ile chodzi o przygotowanie młodzieży do obrony kraju, można odróżnić 3 elementy: 1) propagandowe, 2) teoretyczne, 3) praktyczne. Elementy propagandowe zaznajamiają z pewnymi sprawami i popularyzują je (np. flota wojenna w kl. III), teoretyczne dają uzasadnienie zjawisk ważnych dla obrony kraju (np. tłumaczą działanie aparatów, broni), praktyczne dają wskazówki praktyczne (zachowanie się podczas ataku gazowego).

Fizyka omawia następujące zagadnienia popularyzujące tematy wojskowe: żegluga, marynarka (miny, łodzie podwodne), technika pracy pod wodą (kesony, skafandry), w związku z prawem Archimedesa przy gazach omawia się balony (obserwacyjne, zaporowe, sondy, wolne, sterowce), przy temperaturze, ciśnieniu, parowaniu i skraplaniu omawia się służbę meteorologiczną i jej rolę w lotnictwie. Przy dyfuzji i osmozie można wspomnieć o budowie pomieszczeń uszczelnionych. W klasie IV nader ważny jest motor spalinowy, przy czym koniecznym jest, by uczniowie poznali przynajmniej silnik 4-taktowy. Do nauki lotnictwa należy budowa samolotu, jego poszczególnych części i ich funkcje. Pewną pomocą w nauce aerodynamiki może być karuzela aerodynamiczna. Na ogół pomocy naukowych dla aerodynamiki jest jeszcze mało. Innym zagadnieniem, omawianym w tej klasie jest rzut pocisku, chociaż o głębszych rozważaniach nie ma mowy dla braku ujęcia matematycznego. Z tematów nieco luźniej z p. w. związanych należy wspomnieć telegraf, telefon, radio, magnetyzm ziemski, busolę, periskop, lunetę, aparat fotograficzny. W liceum powtarza się szereg tych zagadnień tylko w pogłębieniu teoretycznym. Z tematów balistyki należy wymienić bieg pocisku wewnątrz lufy, tory pocisków ze wzorami na wysokość i zasięg rzutu. Zagadnienie lotnictwa może być pogłębione we wszystkich działach dynamiki. Na wydziale matematyczno-fizycznym można pogłębić wiadomości o takich przyrządach optycznych, jak lornetka pryzmatyczna oraz dalmierz, oraz z dziedziny zastosowania prądu elektrycznego. Z pośród zagadnień astronomicznych ma znaczenie dla przysposobienia wojskowego: 1) orientowanie się na niebie, wystarczające do wyznaczania kierunków w terenie, 2) znajomość metod wyznaczania współrzędnych geograficznych. Z trudniejszych tematów można omówić wpływ obrotu ziemi na bieg pocisków.

Chemia. Jednym tematem są w kl. III materiały wybuchowe, dalej przemysł azotowy, przystosowany do produkcji pokojowej i wojennej. Rozwinięciem zagadnienia wielkiego przemysłu jest przemysł hutniczy. Najważniejszym atoli ze względu na obronę Państwa tematem jest walka chemiczna. W liceum występuje pewna synteza roli chemii w życiu państwa w czasie pokoju i wojny. Tu należą takie tematy, jak organizacja, zapotrzebowanie, produkcja, elastyczność przemysłu chemicznego, materiałów zastępczych itd. Tematy te można pogłębić teoretycznie, podając symbole i wzory. Rozszerzyć można również wiadomości z zakresu metalurgii (glin w lotnictwie, miedź), materiałów wybuchowych, zwłaszcza organicznych środków walki chemicznej, środków pomocniczych (benzyna, smary, kauczuk, fotochemia).

Matematyka z natury swej wiąże się mniej bezpośrednio z wiedzą wojskową, przygotowuje jednak do zrozumienia tych jej działów, które wymagają aparatu matematycznego, np. w trygonometrii, logarytmy, pojęcie prawdopodobieństwa). Najbardziej bezpośredni kontakt ma może trygonometria przez rozwiązywanie niektórych zagadnień mierniczych, artyleryjskich (obliczanie odległości, badanie krzywej balistycznej). Oprócz tego może matematyka i na stopniu najniższym przez dobór treści zadań uświadomić konieczność liczbowego ujmowania zagadnień obrony państwa, np. z dziedziny aprowizacji transportu, produkcji, zapotrzebowania itd., przy czym zadania te powinny zawierać dane zbliżone do rzeczywistych.

Biologia. Tematów znajdziemy tutaj bardzo wiele, wspomnę tylko o najważniejszych. A więc z botaniki: klasyfikacja drzew, krzewów, roślin pod kątem widzenia potrzeb wojskowych, ochrona przyrody zwłaszcza znaczenie lasu, bagien, łąk itd. Z zoologii: zwierzęta pociągowe, zwierzęta rzeźne, ptactwo (gołębie pocztowe) psy wojskowe, pasorzyty (wszy) i szkodniki (szczury, myszy, muchy itd.). Z anatomii specjalnie zagadnienia z higieny osobistej, zbiorowej (latryny, kąpieliska, woda do picia) ratownictwo teoretyczne i praktyczne, pierwsza pomoc w nagłych wypadkach, opatrywanie ran i uszkodzeń, obsługa chorego, ratowanie zatrutych gazem itd. Nadto wymienię tu bardzo ważny dział, mianowicie podział środków spożywczych z uwagi na zawartość w nich witamin oraz sposoby ich konserwacji a oprócz tego wszelkiego rodzaju szczepienia ochronne i sposoby przeciwdziałania epidemiom. Pozostaje do omówienia rola geografii. Pewne jej działy zaczepiają o inne przedmioty, niektóre jednak stanowią podbudowę wiedzy wojskowej. Należy tu: ukształtowanie pionowe, poziome, hydrografia, klimatologia a przedewszystkiem topografia i związana z nią kartografia we wszystkich swoich odmianach. Wyjątkowe stanowisko w przysposobieniu młodzieży do obrony kraju zajmuje wychowanie fizyczne. Stanowi ono zgodnie z rozporządzeniem Min. W. R. i O. P. podstawę przysposobienia młodzieży do obrony kraju. Omówienie tego zagadnienia w formie wyczerpującej rozszerzyłoby niepomiernie ramy niniejszego artykułu, a nadto ze względu na swój ściśle fa-

chowy charakter nadaje się raczej jako temat referatu na posiedzenie grupy metodycznej wychowawców fizycznych. Dla całości jednak obrazu poruszę pewne myśli ogólne, jakie się nasuwają w związku z omawianym tematem. Obrońcą kraju może być jednostka posiadająca następujące właściwości fizyczne: a) harmonijny rozwój ciała, b) możliwie wielką sprawność i wytrzymałość fizyczną do wydatnego i trwałego wysiłku, c) opanowanie i wykształcenie układu nerwowego i ruchowego, pozwalającego na natychmiastową i celową reakcję na każdy bodziec zewnętrzny. Oprócz tego człowiek taki powinien posiadać następujące cechy psycho-fizyczne i psychiczne: a) doskonałe narządy zmysłów, umożliwiające odbieranie jasnych i dokładnych spostrzeżeń: b) umiejętną ich selekcję na spostrzeżenia istotne i mniej ważne, c) umiejętność stosowania jak najszybciej właściwych impulsów ruchowych dostatecznie silnych i doskonale umiejscowionych, d) silną wolę podjęcia i utrzymania na należytym poziomie wysiłków aż do osiągnięcia zamierzonego celu; e) opanowanie wewnętrzne, umożliwiające trzeźwość sądu, a więc niepoddawanie się wpływom uczuć, tę trzeźwość zakłócających; f) dyscyplinę wewnętrzną, jako zamiłowanie do porządku w swoich poczynaniach. Wymienione cechy fizyczne, psychofizyczne i psychiczne są warunkiem przydatności człowieka do życia społecznego. Człowiek posiadający wspomniane cechy będzie nie tylko w czasie pokoju doskonałym pracownikiem ale także i w czasie wojny podejmie każdy wysiłek konieczny do osiągnięcia ostatecznego celu — zwycięstwa. Programy wychowania fizycznego, a przede wszystkim ćwiczeń cielesnych we wszystkich szczeblach szkolnictwa zmierzają do omówionego ideału wychowawczego. W programie gimnazjum gry i ćwiczenia polowe typu harcerskiego mają szczególne znaczenie dla przysposobienia wojskowego. One mają w wychowanku wyrobić zamiłowanie do przebywania w terenie nie urządzonym, w polu lub w lesie. Teren taki nastręcza mnóstwo sposobności do wykazania pomysłowości, przedsiębiorczości, współdziałania, a więc cech niezbędnie potrzebnych przyszłemu żołnierzowi. W programie licealnym największe nasilenie otrzymało przysposobienie sportowe. Młodzież przygotowana w gimnazjum pod względem fizycznym i psychicznym powinna przystąpić do doskonalenia swych sprawności, co najłatwiej można dokonać przez przysposobienie sportowe. Cały układ ćwiczeń cielesnych ma ścisły związek z przysposobieniem wojskowym. Ćwiczenia porządkowe (musztra) są prowadzone w myśl regulaminu „Szkoły Junaka". W ćwiczeniach kształtujących silniej są akcentowane ćwiczenia tułowia jako przygotowanie do wysiłku przy dźwiganiu i podnoszeniu, oraz wzmożenie zdolności do pełzania i wspinania się, co we wszelkich ćwiczeniach polowych ma duże znaczenie. Ćwiczenia równoważne powinno wykonywać się na barierach, kamieniach, kłodach i kładkach, co w warunkach bojowych nieraz się zdarza. W ćwiczeniach stosowanych stanowi chód, bieg, rzut i skok, po prostu podstawę wyszkolenia wojskowego. Ćwiczenia terenowe przeprowadzane w terenie nie uporządkowanym, wysuwają nieraz konieczność wspinania, pełzania, przeciskania się przez wąskie gardziele ziemne i zwarte zarośla, dając sposobność wykazania sprawności cielesnej, zaradności i przedsiębiorczości tak niezbędnej w warunkach bojowych. W dziale przysposobienia sportowego są uwzględnione wszystkie gałęzie sportu uprawiane na terenie Polski. Na pierwszym miejscu stoją gry drużynowe, które wyrabiają szybką i błyskawiczną orientację, tak potrzebne żołnierzowi i zespołowi wojskowemu. Lekka atletyka pokrywa się całkowicie z celami przysposobienia wojskowego. Osobną grupę stanowią pływanie, sporty wodne i zimowe, z których narciarstwo jest sportem bardzo wysokiej klasy, a wioślarstwo i kajakarstwo na trudnych szlakach przydać się może i w warunkach bojowych. Sport kolarski i motocyklowy, choć są sportami wycieczkowymi, nie są obojętne dla przysposobienia wojskowego. O ile w gimnazjum ćwiczenia gimnastyczne kształcą sprawność młodzieży, a gry drużynowe przyczyniają się do powolnego ograniczenia indywidualności na rzecz zespołu, o tyle w liceum na plan pierwszy wysuwa się kształtowanie zwartych zespołów, kierowanych nie tylko przez nauczyciela, ale także przez lepiej przygotowanych uczniów, którzy ponosząc odpowiedzialność za pracę zespołu, uczyliby się, w jaki sposób należy rozdzielać obowiązki pomiędzy poszczególnych członków grupy i żądać wykonywania powierzonych im zadań.

W powyższym artykule chciałem tylko w zarysie omówić problem przysposobienia młodzieży do obrony kraju i możliwości jego realizacji na terenie szkoły. Byłoby za tym rzeczą bardzo pożądaną, aby nauczyciele-fachowcy, rozglądnąwszy się w materiale naukowym swojego przedmiotu, opracowali szczegółowo możliwości realizacji zagadnienia przysposobienia młodzieży do obrony kraju w danym przedmiocie. Referaty takie miałyby i tę korzyść, że można by w nich uniknąć powta-

rzania pewnych rzeczy w ramach różnych przedmiotów nauczania, i całemu zagadnieniu odebrać cechy dorywczości i improwizacji. Nie ulega bowiem wątpliwości, że sprawa przysposobienia młodzieży do obrony kraju wysunięta przez samo życie powinna stać się osią, około której obracałaby się cała praca dydaktyczna i wychowawcza szkoły. Rzeczą szkoły będzie dla realizacji tego zagadnienia wytyczyć możliwie jasne i zmierzające prosto do celu drogi. Stanie się to wówczas, gdy każdy z nauczycieli zda sobie należycie sprawę z tego, w jakim zakresie i w jakim stopniu w ramach swej dydaktycznej i wychowawczej pracy może i jest obowiązany przyczynić się do realizacji tak ważnego zagadnienia.

16.

MARIA D'ABANCOURT WIERZYŃSKA

ORGANIZACJA PRZYSPOSOBIENIA WOJSKOWEGO KOBIET DO OBRONY KRAJU

Zagadnieniem doby obecnej, przenikającym wszystkie dziedziny życia społecznego jest sprawa obronności Państwa. Narzuciło ją nam życie. Narzuciła świadomość, że jest ona warunkiem utrzymania niepodległości, kwestią bytu Państwa. O metodycznej stronie zagadnienia nie dyskutuje się już dzisiaj, rozważaniom podlega tylko praktyczna jego strona: Jak należy postępować, aby całe, bez wyjątku, społeczeństwo wytężyło swe siły dla zrealizowania jej w najszerszym zakresie.

Nas, wychowawców, interesuje przede wszystkim probllem idei obronności Państwa na terenie nam powierzonym, więc — w szkole, wśród młodzieży.

Jeżeli chodzi o pracę wśród młodzieży żeńskiej, nie jest to myśl nowa. Powstała i wkroczyła na tory powolnej realizacji bezpośrednio po wojnie. Gdy przypomnimy sobie nastroje społeczeństwa owych czasów, musimy przyznać, że była to inicjatywa śmiała i co najmniej niepopularna. Podjęła ją por. Maria Wittekówna, Peowiaczka, później ochotniczka O. L. K., która po ukończeniu wojny i zlikwidowaniu Ochotniczej Legii Kobiet przeszła wraz z dwiema towarzyszkami, ppor. M. Podhorecką i ppor. H. Piwońską kurs przeszkolenia w Warszawskiej Szkole Podchorążych piechoty i zdobyła stopień oficerski. Wszystkie trzy pozostały w czynnej służbie wojskowej i otrzymały zadanie zorganizowania przysposobienia wojskowego kobiet na terenie stowarzyszeń kobiecych.

Była to praca nad wyraz trudna. Społeczeństwo zmęczone wojną i ciężkimi warunkami materialnymi hołdowało strusiej polityce, odżegnywało się od wszystkiego, co przypominało wojnę. Trzeba było nie byle jakiej siły ducha, żelaznego uporu, bezwzględnej wiary i przeświadczenia o słuszności swych poczynań, aby podjąć walkę przeciw wszystkiemu i wszystkim, konsekwentnie ją prowadzić i w końcu zwyciężyć na całej linii.

Początki pracy sięgają roku 1922. Pierwsze ochotnicze kursy przysposobienia wojskowego kobiet odbyły się na obozach harcerskich i kolonii akademiczek w lecie tegoż roku. W zimie powstaje Komitet rezerw kobiecych, wyłoniony z pośród organizacji kobiecych i mieszanych, jak Związek Strzelecki, Harcerstwo, Koło Polek, Polski Biały Krzyż, Polski Czerwony Krzyż. Zmieniał on kilkakrotnie nazwę i skład i przetrwał do r. 1928. Celem jego było organizacja i propaganda P. W. K. w społeczeństwie. Równocześnie powstaje kadra instruktorska, rekrutująca się zrazu niemal wyłącznie z pośród dawnych kurierek, sanitariuszek i żołnierzy z czasu wojny. Zorganizowane były w klubie starszych Instruktorek. W lecie 1923 roku powstają pierwsze własne obozy, liczące 40 słuchaczek, zimą zaś powstają zespoły P. W. K. przy organizacjach kobiecych.

Praca posuwa się powoli i bardzo opornie. Społeczeństwo jest niechętne i wręcz wrogie. Władze wojskowe, z ramienia których powstało P. W. K., zajęte reorganizacją pokojową armii, nie mają czasu na zajęcie się pracą wśród kobiet, uważają za coś zbędnego. Sejm obradując w roku 1924 nad ustawą o powszechnej służbie wojskowej odrzucił § 62 projektu o pomocniczej służbie wojskowej kobiet. Nie tylko odrzucił, ale zabił najskuteczniejszą bronią: naigrawaniem i kpinami, które znalazły rozległe echo w prasie.

Mimo to, na przekór nastrojom powstają w r. 1925 za zgodą Ministerstwa W. R. i O. P. pierwsze obozy młodzieży szkolnej i hufce szkolne, na razie tytułem próby.

Praca zyskała pewniejsze podstawy prawne od roku 1926. Marszałek Józef Piłsudski, który od samego początku wspierał inicjatorki radą, interesował się postępami P. W. K., zwołał w zimie 1926/7 konferencję stowarzyszeń kobiecych w sprawie P. W. K. W wyniku tych obrad powstał przy nowo utworzonym Państwowym Urzędzie Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego referat pracy kobiet, który prowadzi od samego początku, jako naczelnik wydziału, Maria Wittekówna.

W całym kraju powstają coraz liczniejsze hufce szkolne i drużyny pozaszkolne P. W. K., tworzone przez klub starszych instruktorek i Komitet. W wielu ośrodkach, na prowincji organizują się samorzutnie lub przy pomocy wojska żeńskie hufce P. W. Wyłania się potrzeba wciągnięcia czynnika społecznego i utworzenia instytucji centralnej, która by te poczynania skoordynowała, objęła władzę nad wszystkimi istniejącymi jednostkami przysposobienia wojskowego kobiet, dostarczyła im środków materialnych i zajęła się propagandą w społeczeństwie.

Tak powstaje w r. 1928 Organizacja Przysposobienia Wojskowego Kobiet do Obrony Kraju. Stowarzyszenie to ma w swym statucie jeden jedyny cel: przysposobienie kobiet do służby pomocniczej wojskowej na wypadek wojny. Środkiem prowadzącym do tego celu jest tworzenie kadry instruktorskiej i jednostek P. W. K., tj. hufców i drużyn, w których prowadzi się pracę zarówno szkoleniową (wiadomości fachowe) jak i wychowawczą mającą na celu uformowanie takiego typu kobiety, który by sprostał ciężkim obowiązkom, jakie muszą spaść na nią w wypadku wojny. Podstawą wychowania P. W. K. jest dążenie do możliwie wysokiego poziomu moralnego, wyrabianie odporności, wytrzymałości fizycznej i nerwowej, oraz tych wszystkich wartości, które są niezbędne w każdej zespołowej pracy, a więc karności i poczucia odpowiedzialności za siebie i otoczenie.

Pracę w jednostkach P. W. K. prowadzą instruktorki szkolone według programu P. U. W. F. i P. W. i zorganizowane w kadrę Polek Organizację Przysposobienia Wojskowego Kobiet do Obrony kraju. Instruktorki, będące kierowniczkami pracy w czasie pokoju, obejmą również stanowiska kierownicze w czasie wojny.

Praca w hufcach rozpada się na letnią i zimową. Właściwe szkolenie odbywa się w jednostkach stałych w zimie, według określonego przez P. U. W. F. i P. W. programu. Na obozach powtarza się i uzupełnia wiadomości nabyte w hufcu, przeprowadza ćwiczenia, oraz poświęca więcej czasu wychowaniu fizycznemu, na które nie ma czasu w zimie, a które jest również jednym z środków wychowawczych O. P. W. K. do O. K.

Wyszkolenie obejmuje dwa działy: ogólno wojskowy i fachowy. W zakres wykształcenia ogólno wojskowego wchodzi nauka służby, organizacja armii i musztra. Absolwentki hufców będą pracowały na terenie wojska, koniecznym zatem jest dostarczenie im ogólnych wiadomości o wojsku. Sama zaś nauka służby zawiera bardzo wiele cennych elementów wychowawczych. Dalszymi przedmiotami nauki są: terenoznawstwo, łączność, łucznictwo, strzelectwo, ratownictwo sanitarne i obrona przeciwgazowa.

Nauka wszystkich tych przedmiotów przepojona jest pracą nad urabianiem charakteru, nad wytworzeniem trwałego stanu gotowości do służby Państwu. Ważnym środkiem pomocniczym są zebrania świetlicowe, ogniska, a przede wszystkim obozy letnie.

W każdym poczynaniu wychowawczym, — aby było ono skuteczne, — koniecznym jest oddziaływanie stałe, dłuższe. Ważne są również specyficzne warunki, w których odbywa się to oddziaływanie. Jedno i drugie daje w pracy P. W. K. obóz. Życie na tle przyrody zbliża do niej, uczy ją rozumieć i wyrabia specjalne cechy charakteru, jak hart i pogodę ducha, nieprzejmowanie się przeciwnościami, odporność na warunki zewnętrzne. Miesiąc walki ze spiekotą, deszczem, chłodem, opanowanie lęku w czasie burzy, przyzwyczai do prymitywnych i surowych warunków, wytępią skutecznie poddawanie się nastrojom, zbytnią wrażliwość i zwyczajne dziewczęce kaprysy, wzmocni zdrowie i tężyznę fizyczną. Wykształci zaradność, samodzielność i poczucie własnych sił. Przebywanie stałe z licznymi towarzyszkami w ciasnej przestrzeni namiotu nauczy kultury życia zespołowego i prawdziwego, rzetelnego demokratyzmu.

Tryb życia na obozach P. W. K. jest uregulowany ścisłymi przepisami. Uczestniczki obznajomiają się praktycznie z wojskowymi formami. Podzielone są na kompanie, plutony, drużyny, w ra-

mach których odbywają się zajęcia szkoleniowe, ćwiczenia, sporty, marsze, wycieczki, ćwiczenia polowe. Rozkład zajęć nie przeciąża młodzieży, pozostawia jej dużo wolnego czasu na odpoczynek i zabawę. Najmilszą, a zarazem najważniejszą chwilą dnia obozowego jest wieczorne ognisko, centralny punkt obozowej pracy wychowawczej. Gawędy na tematy obozowe i ogólne opowiadania z czasu wojny, inscenizacja, taniec, śpiew składają się na program ogniska.

Pewiaczka, która ukończy dwuletnie przepisane wyszkolenie i w miarę możności odbędzie obóz, otrzymuje stopień ogólnowojskowy. W następnym roku zdobywa wykształcenie fachowe w obranej gałęzi służby pomocniczej: sanitarnej, administracyjnej, łączności, oświatowej, w obronie przeciwgazowej, w końcu przechodzi do t. zw. drużyny pracy społecznej, gdzie odbywa praktykę w swojej specjalności, rozszerza zdobyte wiadomości samokształceniem, zaprawia się do pracy społecznej na terenie własnej organizacji lub też w innym środowisku.

Dziewczyna, która przejdzie te wszystkie szczeble, będzie pożyteczną pracownicą nie tylko na wypadek wojny. Wychowana w karności, ofiarna, doskonale zaprawiona do odpowiedzialnej służby będzie nieocenioną jednostką w jakiejkolwiek dziedzinie pracy społecznej. Na urabianiu takiego typu kobiety polega wysoka wartość wychowawczego trudu Organizacji.

A teraz kilka cyfr. Stowarzyszenie powstało w Warszawie z początkiem roku 1928. Wkrótce tworzą się liczne koła lokalne w ośrodkach prowincjonalnych. Lwowskie koło powstało w maju 1928 r. Istniały wtedy we Lwowie 4 hufce, liczące 150 uczestniczek, w całej Polsce było ich ponad 2000 z 76 instruktorkami. Po roku 5000 w 100 hufcach. W roku 1937 ponad 22.000 i przeszło 1300 instruktorek. Organizacja posiada 7 własnych terenów obozowych, urządzonych wedle jednolitego planu. Wszystkie posiadają budynki komendy, kuchnie, magazyny, kryte hale jadalne, izby chorych, studnie, pływalnie, strzelnice. Wszędzie buduje się zamiast namiotów otwarte domki obozowe, wygodniejsze i higieniczniejsze. Są to obozy duże, wszystkie razem mogą pomieścić 3.600 uczestniczek. Koszt trwałych inwestycyj wynosi 218.690 zł. Mieszczą się we wszystkich częściach Polski: 3 na Pomorzu, w Garczynie, Redłowie i Borowie, w Koczewnikach nad Niemnem, w Spale, w Istebnej i w Skolem.

Dorobek dziesięcioletniej pracy O. P. W. K. do O. K. jest tak wielki, że trudno objąć go w krótkim szkicu. Zyskała ona sobie należne miejsce w opinii części społeczeństwa, która zainteresowała się tą sprawą. Zdobyła uznanie sfer rządowych, wojskowych i Sejmu. Wojsko otacza O. P. W. K. do O. K. opieką, Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z 11. V. 1928 r. upoważniło O. P. W. K. do O. K. do prowadzenia wyszkolenia P. W. na terenie hufców w szkołach średnich, Sejm zaś ustawą z dnia 3 marca 1938 o powszechnym obowiązku wojskowym przyznał kobietom prawo do ochotniczej wojskowej służby pomocniczej na wypadek wojny. Mur oporu społeczeństwa został przerąbany i O. P. W. K. do O. K. wywalczyła sobie prawo obywatelstwa!

Na terenie gimnazjów organizacja cieszy się uznaniem, zrozumieniem i pomocą. Bardzo niewielki procent szkół średnich nie posiada hufców P. W. K.

Zainteresowanie to jednak jest niewystarczające. Znikoma ilość nauczycielek gimnazjalnych pracuje w P. W. K. jako instruktorki. Stan ten musi się zmienić, gdyż w Organizacji rozbudowa kadry instruktorskiej pozostaje wciąż w tyle za rozbudową hufców. Element instruktorski rekrutuje się przeważnie z absolwentek hufców. Młode dziewczęta nie zawsze mogą pogodzić pracę w hufcu ze studiami na wyższych uczelniach. Wiele instruktorek wycofuje się z pracy, otrzymawszy posadę biurową. Nauczycielki gimnazjalne odstrasza konieczność częściowego poświęcenia wakacji na odbycie kursów, na obowiązkową służbę obozową i ustawiczne doszkolanie się. Mimo to z punktu widzenia szkoły są one najbardziej pożądane na stanowisku instruktorek, jako członkinie Rad Pedagogicznych, znające młodzież danego zakładu. Przebywając z nią stale poza zbiórkami hufca, mogą zapewnić ciągłość oddziaływania wychowawczego w imię zasad organizacji. Nie pomoże tu żaden przymus ze strony władz. Służba w P. W. K. jest wyłącznie ochotniczą. Aby móc ją pełnić, trzeba poznać jej ideę, przejąć się nią i wcielić w czyn. Jest to konieczne, albowiem interes Państwa wymaga przysposobienia najszerszych rzesz kobiecych do obrony kraju.

17.

Z PRAC SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO

Działalność „Ośrodka Metodycznego Towaroznawstwa“ we Lwowie w roku szkolnym 1937/38.

Reforma szkolnictwa handlowego i reorganizacja programów towaroznawstwa wprowadziła nowe cele i zadania w przysposobianiu młodzieży do przyszłego zawodu, a tym samym wytworzyła odmienne warunki pracy dla nauczyciela. Zaszła więc konieczność dokształcenia się nauczycieli tak pod względem rzeczowym, jak i metodycznym. W związku z reformą i wynikłą stąd potrzebą dokształcania się nauczycieli, powstał we Lwowie Ośrodek Metodyczny Towaroznawstwa.

W czasie rocznej swej działalności urządził Ośrodek trzy okręgowe konferencje i pięć lokalnych zebrań towaroznawców z terenu Lwowa. Pierwsza konferencja okręgowa, a zarazem oficjalne otwarcie Ośrodka odbyło się 11 października 1937 r. Założeniem tej konferencji było przepracowanie tematów z dziedziny ćwiczeń towaroznawczych, oraz wstępnej części programu kl. II, traktującej o surowcach przemysłu włókienniczego. Na program konferencji złożyła się: lekcja ćwiczeniowa na temat „badania włókien“ oraz referaty: o włóknach krajowych, o standaryzacji włókien, o przeprowadzaniu 2 godz. ćwiczeń towaroznawczych. Druga, dwudniowa konferencja okręgowa odbyła się dnia 25 i 26 lutego br. Pierwszy dzień poświęcony był metodyce wycieczek towaroznawczych i wybranym zagadnieniom, dotyczącym realizacji programu w kl. III gimn., drugi zaś realizacji działu tzw. galanterii w kl. II. Program pierwszego dnia obejmował: lekcję przykładową na temat „standaryzacji bekonów“, wycieczkę do bekoniarni i fabryki konserw, referat o organizacji i metodyce wycieczek towaroznawczych oraz referaty: o podstawach współczesnego towaroznawstwa i o handlu spożywczym i kolonialnym. W drugim dniu odbyła się lekcja ćwiczeniowa z działu galanterii tekstylnej, oraz wygłoszono referaty: „Realizacja części programu klasy drugiej o galanterii“ i „Moje wrażenia z praktyki w sklepie galanteryjnym“. Wreszcie omówiono literaturę i źródła.

Trzecia i ostatnia okręgowa konferencja metodyczna odbyła się 25 maja br. w Stanisławowie. Celem jej było omówienie realizacji działu galanterii skórzanej, aby tym sposobem zamknąć prawie całość przepracowywanego programu klasy II gimn. Poza tym kierownik złożył sprawozdanie z działalności Ośrodka i zaznajomił uczestników z projektem programu dla klasy IV gimn. kupieckiego. Na program ostatniej konferencji złożyła się więc 2 godz. lekcja ćwiczeniowa na temat: galanteria skórna — wycieczka do garbarni i fabryki ekstraktów garbarskich, referat o galanterii skórnej oraz sprawozdanie i komunikaty kierownika Ośrodka. Ośrodek redaguje „Wiadomości Towaroznawcze“, które prowadzą następujące działy: naukowo towaroznawczy, — towaroznawczo handlowy, — metodyka towaroznawstwa, — przegląd literatury i czasopism. Dotychczas ukazało się 10 numerów (I rocznik), zawierających 220 stron druku, dwu-szpaltowego, o formacie arkusza znormalizowanego. W skład Komitetu Redakcyjnego wchodzą: przewodniczący: Kazimierz Wiśniowski; członkowie: J. Apperman, M. Bielas, J. Deryng, R. Eber, M. Haraszkiewicz, Z. Kirchner, J. Pawlikowa, H. Sawojka, A. Simmler, A. Szczawiński, W. Wesowski i J. Wójcik. Pismo rozchodzi się w 300 egzemplarzach; prenumerują je szkoły typu handlowego i inne zawodowe, nauczyciele towaroznawstwa oraz kupcy. Z początkiem września br. ukaże się drukiem obszerna, zbiorowa praca Ośrodka, która zawierać będzie zbiór uwag metodycznych i materiał rzeczowy pomocny nauczycielowi przy realizacji programu klasy II gimn. kupieckiego.

Ośrodek nawiązał kontakt ze sferami gospodarczymi i handlowymi. Kontakt ten między innymi uwidocznił się w wygłaszaniu referatów przez fachowców i ich współpracy w redagowaniu miesięcznika. Również nawiązał Ośrodek łączność z 20 redakcjami innych fachowych pism.

Za pośrednictwem Ośrodka i Redakcji „Wiadomości Towaroznawczych“ otrzymały szkoły z terenu Kuratorium O. S. Lwowskiego i innych Kuratoriów szereg towaroznawczych pomocy naukowych w postaci surowców, gotowych towarów, katalogów oraz cenników. Pomoce te rozesłały szkołom fabryki, po przedłożeniu im przez Kierownictwo Ośrodka spisu reflektantów.

Poza tym kierownik Ośrodka w charakterze instruktora odwiedził szereg szkół, udzielał porad i przeprowadzał lekcje przykładowe.

Działalność „Ośrodka Metodycznego Organizacji i Techniki Handlu“ we Lwowie w roku szkolnym 1937/38.

Ośrodek Organizacji i Techniki Handlu powstał z początkiem roku szkolnego 1937/38. Do najważniejszych zadań Ośrodka należało dokształcanie nauczycieli organizacji i techniki handlu. W związku bowiem z silną rozbudową szkolnictwa kupieckiego większość nauczycieli komercjalistów to siły młode, początkujące, dokształcenie tych sił jest zatem nakazem chwili. Zadanie to realizował Ośrodek przez: urządzanie konferencji okręgowych i ułatwianie czytelnictwa fachowego, przez przepracowywanie poszczególnych tematów natury metodycznej i organizowanie kursów dokształcających.

Urządzono cztery konferencje. Pierwsza we Lwowie, w miesiącu październiku, była poświęcona zagadnieniom wynikającym ze współpracy szkoły z kupiectwem. Na konferencji wypowiedzieli się na temat tej współpracy zarówno przedstawiciele kupiectwa, jak też i nauczycielstwa. Następna konferencja odbyła się w miesiącu grudniu w Stanisławowie. Tematem było metodyczne ujęcie ćwiczeń sprzedażowych w klasie II gim. kup. Trudne to zagadnienie zostało na konferencji wszechstronnie naświetlone tak na lekcjach pokazowych, jak też i w szeregu referatów. Trzecia konferencja Ośrodka odbyła się w marcu w Drohobyczu. Obok zagadnień związanych z realizacją programu w klasie I gim. kup. omawiano sprawę należytego wychowania do zawodu przez nauczanie. Ostatnia doroczna konferencja okręgowa odbyła się we Lwowie w maju. Pierwszy dzień konferencji był poświęcony realizacji programu w klasie III gim. kup., drugi dzień zagadnieniom spółdzielczości. Nauczycielstwo brało czynny udział w tych konferencjach przez wypowiadanie swych poglądów na omawiane zagadnienia w dyskusjach, frekwencja zebrań była zadowalająca; na konferencje przybywali nauczyciele z najdalej położonych szkół.

Obok wspomnianych konferencji okręgowych odbywały się jeszcze lokalne zebrania Ośrodka dla nauczycielstwa miejscowego.

Uważając czytelnictwo fachowe za jeden z najważniejszych środków dokształcania się, Ośrodek zaopatrywał szkoły w lekturę przez wprowadzenie tak zwanych biblioteczek ruchomych. Szkoły otrzymywały z Ośrodka komplety książek i po 6 tygodniach odsyłały je dalej innej szkole wedle zarządzenia Ośrodka. W omawianym roku krążyły po szkołach 4 komplety składające się z 19 dzieł a 21 tomów. Akcja ta zyskała sobie dużą popularność i będzie kontynuowana i rozbudowana. Ośrodek pomagał też dyrekcjom szkół w zaopatrywaniu bibliotek szkolnych w wartościowe dzieła.

Celem pogłębienia wiadomości nauczycieli z dziedziny metodyki i dydaktyki rozdano nauczycielstwu tematy do przepracowania. Nauczyciele opracowywali tematy i wypracowane referaty nadsyłali do Ośrodka. Niektóre referaty zostaną wydane drukiem w sprawozdaniu Ośrodka celem udostępnienia ich całemu nauczycielstwu.

Doceniając znaczenie żywego słowa, urządził Ośrodek wspólnie z Ogniskiem Komercjalistów Kurs Dokształcający dla nauczycieli komercjalistów w czasie wakacji zimowych. Kurs trwał 10 dni, uczestników było 33, w tym 18 z terenu Kuratorium O. S. L. Taki sam kurs urządzi Ośrodek w lipcu; kurs będzie połączony z praktykami dla uczestników w przedsiębiorstwach handlu towarowego oraz w instytucjach pomocniczych handlu. Obok wymienionych wykonał Ośrodek pracę natury badawczej na polecenie Władz Szkolnych. Zbadano warunki powstawania i pracy sklepów włókienniczych na terenie miasteczek i miast terenu K. O. S. L. Badania przeprowadzono w 14 miejscowościach, dały one ciekawy i nader instruktywny materiał; wyniki będą ogłoszone w sprawozdaniu Ośrodka za bieżący rok szkolny. Przy zbieraniu materiałów wspomnianej pracy brało nauczycielstwo czynny i żywy udział. Szkoły zwracały się do Ośrodka o poradę w różnych sprawach, kierownik wyjeżdżał w celach instruktywnych do szkół 11 razy.

Ośrodek wydawał własny organ „Biuletyn“ wspólnie z Ogniskiem Komercjalistów O. S. L.

Ośrodkiem kierował Emil Piotr Ehrlich, nauczyciel P. Męskiego Gimnazjum Kupieckiego we Lwowie.

Okręgowa konferencja kierowników szkół rolniczych z terenu Okręg Szkolnego Lwowskiego.

W Konferencji, która odbyła się w dniu 14 maja 1938 r. w sali posiedzeń Kuratorium O. S. L., wzięli udział: Kurator Dr. T. Kupczyński, Naczelnik Wydziału szkolnictwa zawodowego inż. W. Sarad, wizytator szkół inż. J. Masior, oraz kierownicy i kierowniczki wszystkich szkół rolniczych i pokrewnych z terenu Okręgu szkolnego lwowskiego w liczbie około 30.

Program konferencji obejmował w referatach i dyskusji trzy zagadnienia: Zajęcia praktyczne w szkołach rolniczych, Internat w życiu szkoły

rolniczej i Uczniowie(ice) szkół rolniczych (przed wstąpieniem i po ukończeniu szkoły).

Referaty na temat pierwszego zagadnienia wygłosili: Teofil Chomicki, naucz. Państw. Szkoły Roln. w Bereźnicy k/Stryja, i Maria Mińska, naucz. Pryw. Szkoły Przysposobienia Gospodyń Wiejskich w Kałuszu. Referenci ujęli zagadnienie wszechstronnie i życiowo, podkreślając potrzebę układania corocznie możliwie szczegółowego programu zajęć praktycznych i prowadzenia ścisłej ewidencji wykonanych prac przez uczniów tak w czasie, jak i w przestrzeni.

Ustalono również konieczność udziału nauczyciela, jako przodownika i instruktora zajęć praktycznych. Gospodarstwo szkolne winno ponieść pewne ofiary na rzecz praktyk uczniowskich, toteż musi być zawsze w dostatecznej mierze zaopatrzone w ilość postępowych narzędzi i maszyn dostosowanych do potrzeb zajęć praktycznych. Braki, jakie posiadają szkoły rolnicze tak męskie, jak i żeńskie, w zakresie wyposażenia, a przede wszystkim warsztatów, winny być systematycznie i celowo w najbliższych latach uzupełnione przez pozyskanie również na ten cel lokalnych kredytów.

Do rozważenia przekazano Radom Pedagogicznym poszczególnych szkół następujące tezy: Różnica między zwykłym gospodarstwem intensywnym a gospodarstwem szkolnym, ze względu na zadania praktyk uczniowskich. Potrzeby szkół, gospodarstw i warsztatów szkolnych, łącznie z wzorowym przeprowadzeniem praktyk uczniowskich. Wyniki tych rozważań mają być nadsyłane do Kuratorium O. S. L.

Zagadnienie drugie, dotyczące roli internatu w życiu szkoły, ujęli w referacie inż. Władysław Rzepecki, kier. Państw. Szkoły Roln. w Miłocinie k. Rzeszowa i Janina Klukówna, naucz. Publ. Szkoły Przysposobienia Gospodyń Wiejskich w Albigowej k. Łańcuta. Zarówno referaty, jak i dyskusja podkreśliły doniosłą rolę internatu w pracach szkół rolniczych. Szkoły te ze względu na żywy warsztat praktyk zajmują uczniów i nauczycieli od świtu do wieczora — co bez internatu byłoby niemożliwe. W szkołach rolniczych męskich i żeńskich nie można wyobrazić sobie życia internatowego bez samorządu uczniowskiego bądź świetlicy. Uciążliwe dla nauczycielstwa stałe mieszkanie w internacie uczniowskim jest pożądanym, ale nie koniecznym warunkiem należytego wpływu grona nauczycielskiego na dodatnie wyniki pracy wychowawczej w internacie. Z uwagi na brak norm rachunkowości internatowej zgodzono się, by szkoły nadesłały swoje obecne wzory zapisków do Kuratorium O. S. L., które rozważy możliwość opracowania księgowości administracyjnej internatu szkół rolniczych męskich i żeńskich w jednolitym ujęciu.

Konferencja Kuratorium O. S. Lw. ze sferami gospodarczymi w sprawie szkolnictwa rolniczego.

Konferencje odbyły się w gmachu Kuratorium w miesiącach: lutym i marcu b. r., jako dalszy ciąg zalecanej przez Ministerstwo W. R. i O. P. współpracy czynników szkolnych ze sferami gospodarczymi.

W konferencjach tych, które odbyły się pod przewodnictwem Kuratora, brali udział przedstawiciele wydziału szkolnictwa zawodowego, sfer gospodarczych, delegaci wydziałów rolnych urzędów wojewódzkich lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, Lwowskiej Izby Rolniczej, Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego, Towarzystwa Gospodarczego Wykształcenia Kobiet, Wojewódzkiego Związku Kół Gospodyń Wiejskich, T-wa „Silskyj Hospodar“, Małopolskiego Związku Mleczarskiego, Masłosojuzu, oraz delegaci pracujących w Małopolsce Związków rewizyjnych spółdzielni rolniczych polskich i ruskich.

Tematy konferencji obejmowały trzy zagadnienia:

1. Ustalenie sieci szkół rolniczych i pokrewnych na terenie Okręgu Szkolnego Lwowskiego wraz z programem planowego jej uzupełnienia w miarę istniejących potrzeb i dysponowania na ten cel środkami finansowymi. 2. Uzupełniające kursa rolnicze, organizowane przy istniejących szkołach, względnie przez powołane do tego organizacje i instytucje. 3. Kierunki i możliwości pracy terenowej nauczycielstwa i absolwentów szkół rolniczych.

Wspólnie zebrany i uzgodniony na tych konferencjach materiał będzie w miarę możliwości realizowany przy dalszym organizowaniu szkolnictwa rolniczego oraz akcji kursowej na terenie Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Konferencja w sprawie prowadzenia akcji żeńskich wędrownych kursów zawodowych na terenie Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Konferencja odbyła się w dniu 30 maja br. przy udziale Kuratora, przedstawicieli wydziału szkolnictwa zawodowego, delegatów Lwowskiej Izby Rolniczej oraz delegatów organizacyj, prowadzących żeńskie wędrowne kursy zawodowe, a to:

T-wa Gospodarczego Wykształcenia Kobiet, T. S. L. Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, Związku Strzeleckiego, oraz Związku Kół Gospodyń Wiejskich.

Tematem konferencji były sprawy współdziałania organizacyj i osób powołanych do prowadzenia akcji kursowej, celem zapobieżenia dublowaniu kursów, — racjonalny plan i program pracy kursowej w terenie na r. szk. 1938/9 przy celowym i ekonomicznym wykorzystaniu na ten cel środków, — dobór instruktorek, — opłaty kursowe.

Dla zrealizowania wyżej podanych zagadnień, omówionych wyczerpująco w dyskusji, zgodzono się na: a) powierzenie Lwowskiej Izbie Rolniczej opracowania sieci wędrownych żeńskich kursów w Okręgu Szkolnym Lwowskim na rok 1938/9, b) powierzenie Komisji (składającej się z 3—4 osób z ramienia organizacyj powołanych do prowadzenia kursów) ułożenia szczegółowego planu i programu kursów na r. szk. 1938/9 oraz ustalenie typów kursów i opłat kursowych, c) zestawienie przez zainteresowane organizacje, prowadzące kursy, listy instruktorek pracujących w terenie, które uzupełniać się będzie stale nowymi siłami.

Prace te, uzgodnione z Kuratorium i Lwowską Izbą Rolniczą, zostaną ukończone w pierwszej połowie września br.

Okręgowa konferencja nauczycielek zawodu w gimnazjach krawieckich żeńskich we Lwowie.

Konferencja odbyła się w dniach od 14—19 lutego br. przy udziale delegatów Ministerstwa W. R. i O. P. i Kuratorium O. S. Lwowskiego w gmachu Państwowej Szkoły Zawodowej Żeńskiej we Lwowie.

Program Konferencji obejmował w pierwszej części zagadnienia z metodyki nauczania zawodu, w drugiej zaś praktyczne wskazówki z zakresu zasadniczych fachowych wiadomości. W trzech lekcjach, przeprowadzonych przez pp.: Bielównę, Lewównę i Rajcową na tematy: modelowanie bluzki, krój bluzki i rozwinięcie formy bluzki na płaszczyźnie kroju podstawowego (zaszewki), omówiono metodykę nauczania kroju i modelowania. W referatach pp. Malickiej, Pawłowskiej i Bzdężanki poruszono kwestię wyboru i kolejności tematów krawieckich, będących przedmiotem ćwiczeń w 3-ch klasach gimnazjum. Nadto omówiono stosowanie rodzajów materiałów i technik przy opracowywaniu poszczególnych tematów, oraz zasadnicze błędy najczęściej spotykane przy szyciu sztuk krawieckich. Z kolei zademonstrowano i omówiono pomoce stosowane w nauczaniu modelowania, kroju i szycia oraz sposoby przechowywania form uzyskanych z modelowania i kroju i notowania toku pracy przez uczennice. Część praktyczna, której poświęcono trzy dni czasu — przeprowadzona przez fachowców z poza personelu szkolnego — złożyła się na całość wiedzy koniecznej do prawidłowego realizowania programu.

W dyskusji podkreślono konieczność dostosowywania tematów do właściwości środowiska i warunków, w jakich uczennice pracują. Zwrócono uwagę na przestrzeganie celowości w rozplanowywaniu materiału na poszczególne okresy nauczania, oraz na unikanie uchybień dotyczących czasu wyznaczonego na przyswojenie przez uczennice danej sprawności technicznej. Uznano za niewłaściwe grupowanie wielu rodzajów technik na jednej sztuce, o ile nie tłumaczą się one koniecznością. Przypomniano postulat powtarzania danych tematów, które program podaje jako minimum — z pewnymi jednak zmianami w formie i wykończeniu.

Omówiono sprawę obecności żywego modelu na lekcjach, począwszy już od I klasy, także z wadami w budowie ciała.

Ustalono: przy opracowywaniu formy krawieckiej za podstawę należy brać modelowanie, a następnie krój jako trudniejszy do przyswojenia przez uczennice — krój powinien być ujednostajniony w każdej szkole — konieczność demonstrowania uszytej sztuki przed rozpoczęciem omawiania nowego tematu — przestrzeganie stosowania ćwiczeń wstępnych na kawałkach materiałów — wprowadzenia zeszytów teorii począwszy od I-szej kl. — konieczność odpowiedniego przechowywania przez uczennice form oraz zbierania lektury krawieckiej i zdobywania wiadomości fachowych poza szkołą — przeprowadzanie kalkulacji uszytych sztuk dopiero w IV kl. gimn. — szycie jedna dla drugiej i ograniczenie robót dla własnej osoby do minimum — kompletowanie sprzętu do pracy — zorganizowanie zakupu materiałów — zdobywanie klienteli przez uczennice, począwszy od II kl.

Podkreślono ważność egzekutywy, co przyczynia się do wyrobienia w uczennicach odpowiedzialności za podjętą pracę — zwrócono uwagę, że notowanie toku pracy przez uczennice powinno być nie tylko kontrolą dla nauczycielek, ale również dla uczennicy sprawdzianem i podnietą do dalszych postępów.

Omówiono sprawę dokształcania nauczycielek.

Konferencja metodyczna dla nauczycielek języka polskiego gimnazjów krawieckich i bieliźniarskich.

Konferencja odbyła się dnia 6 kwietnia 1938 r. w gmachu Państwowej Szkoły Zawodowej Żeńskiej we Lwowie i obejmowała: lekcje w I-szej i III kl. gimn. krawieckiego, przeprowadzone przez p. dr Piłatową (Lwów), oraz 2 referaty: pp. Ostrowskiej (Łódź) i dr Klarner (Warszawa).

Tematem lekcji w I-szej kl. były ćwiczenia słownikowe, oparte na wycieczce regionalnej do studia radiowego. Uczennice zdawały sprawę z wycieczki, gromadziły materiał słownikowy z zakresu dźwięków poznanych w muzeum dźwięków akustycznych, porządkowały i opracowały materiał.

Na lekcji w III kl., której tematem było: „Sylweta na tle epoki", omawiano postać Napoleona jako wodza i prawodawcę w oczach epoki i współczesnych, posługując się przy tym bardzo bogatym materiałem literackim; podkreślono przejawy wewnętrznego życia, odzwierciedlone w wyrazie twarzy i postaci znanych portretów.

Lekcje, jak jednogłośnie stwierdzono, były wzorowe pod względem poziomu, metody, osiągniętych wiadomości przez uczennice, umiejętności posługiwania się zgromadzonym materiałem, bogactwa treści.

Na zakończenie podały referentki tematy prac piśmiennych i omówiły dobór lektury obowiązkowej i uzupełniającej.

18.

SPIS USTAW, ZARZĄDZEŃ I OKÓLNIKÓW, TYCZĄCYCH SIĘ SZKÓŁ DOKSZTAŁCAJĄCYCH ZAWODOWYCH

Dla ułatwienia pracy kierownikom i nauczycielom szkół dokształcających zawodowych Redakcja Dziennika Urzędowego K. O. S. L. podaje spis ustaw, zarządzeń i okólników, tyczących się wymienionych szkół:

1) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7. VI 1927 o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 468),

2) ustawa z dnia 29 marca 1937 o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół dokształcających zawodowych (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 152-Dz. U. Kuratorium Nr 4 z r. 1937, str. 240),

3) ustawa z dnia 2 lipca 1924 o ochronie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. 65 z r. 1924, poz. 636),

4) rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej, wydane w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P. o wykonaniu obowiązku szkolnego przez młodocianych z dnia 31 grudnia 1924 Dz. U. R. P. Nr 4 z r. 1925, poz. 40),

5) tymczasowa instrukcja w sprawie organizacji szkolnej w szkołach dokształcających zawodowych, wprowadzona okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z 15 stycznia 1934 Nr III T. P. 217/34,

6) rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 24 maja 1937, Nr III 3132/37 o organizacji szkolnictwa dokształcającego zawodowego (Dz. U. R. P. Nr 5 z r. 1937, str. 395),

7) rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z 24 maja 1937, Nr III P. U. 3133/37 o nadawaniu prywatnym szkołom dokształcającym zawodowym uprawnień szkół publicznych (Dz. U. Kuratorium Nr 6 z r. 1937, str. 398),

8) rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 26 I 1938 o zmianie przepisów, dotyczących egzaminu na czeladnika (Dz. U. Kuratorium Nr 2 z r. 1938, str. 57), wydane w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P.,

9) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21. X 1932 o kwalifikacjach do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych (Dz. U. K. O. S. L. Nr 11 z r. 1932, str. 591),

10) rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z 28. XI 1935 (Dz. U. K. O. S. L. Nr 1 z r. 1936, str. 36) o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych,

11) rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 17. IX 1926, Nr O. 1 Prez. 6911/26 w sprawie wykorzystania lokali i pomocy naukowych szkół powszechnych, średnich ogólno-kształcących oraz zawodowych dla dokształcających szkół zawodowych (Dz. U. Kuratorium Nr 10 z r. 1926, str. 464),

12) zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27. VIII 1927 Nr III (D. R. 12334/27) w sprawie nieusprawiedliwionej nieobecności nauczycieli szkół dokształcających na lekcjach,

13) zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 4. II 1930, Nr III (D. 515) o nazwie

szkół dokształcających zawodowych (Dz. U. Kuratorium Nr 3 z r. 1930, str. 147),

14) zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 4. II 1930 Nr III D. 1314/30 w sprawie egzaminów dla eksternów przy szkołach dokształcających zawodowych (Dz. U. Kuratorium Nr 3 z r. 1930, str. 147),

15) okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z 23. I 1935 Nr III T. P. 5140/34 w sprawie kompetencyj Kuratoriów w zakresie organizacji szkół dokształcających zawodowych (Dz. U. K. O. S. L. Nr 2 z r. 1935, str. 43),

16) rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 9 lipca 1936 Nr III T. P. 1238/36 o organizacji roku szkolnego w zawodowych szkołach przemysłowych i dokształcających (Dz. U. K. O. S. L. Nr 8 z r. 1936, str. 51),

17) zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 2 listopada 1937, Nr I Praw. 2540/96/37 w sprawie ulg kolejowych (Dz. U. K. O. S. L. Nr 10 z r. 1937, str. 642),

18) zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 20. X 1936 Nr I praw. 2072/109/36 (Dz. U. K. O. S. L. Nr 10 z r. 1936, str. 652) w sprawie wydawania duplikatów świadectw szkolnych,

19) okólnik Kuratorium z dnia 23. III 1931 r. Nr III 1570/31 w sprawie obowiązku uczęszczania do szkół dokształcających zawodowych (Dz. U. K. O. S. L. Nr 4 z r. 1931, str. 160),

20) okólnik Kuratorium z dnia 21. VIII 1934, Nr III 20457/34 w sprawie zniesienia kar administracyjnych, nakładanych na uczniów szkół dokształcających zawodowych, za nieuczęszczanie do szkoły,

21) okólnik Kuratorium z dnia 29. VIII 1935, Nr III 21658/35 w sprawie organizacji roku szkolnego w prywatnych szkołach dokształcających zawodowych,

22) okólniki Kuratorium z dnia 27. IV 1936, Nr III 7924/36 i z dn. 14. V 1936, Nr III 8904/36 w sprawie zakończenia roku szkolnego w szkołach dokształcających zawodowych,

23) okólnik Kuratorium z dnia 10. VII 1936, Nr III 13142/36 w sprawie przyjmowania uczniów do szkół dokształcających zawodowych,

24) zarządzenie Kuratorium z dnia 16 listopada 1936, Nr III 27650/37 w sprawie używania pieczęci szkolnych, przyjmowania uczniów i brzmienia nazw szkół dokształcających,

25) zarządzenie Kuratorium z dnia 1 marca 1937, Nr III 3579/37 w sprawie pełnienia obowiązków opiekunów klasowych przez instruktorów i mistrzów rzemieślniczych w szkołach dokształcających zawodowych,

26) okólnik Kuratorium z dnia 21. V 1938, Nr 114 (Nr III 12368/38) w sprawie organizacji roku szkolnego 1938/39 w szkołach dokształcających zawodowych.

19.

MATERIAŁY SZKOLNE

Budowa międzyszkolnego boiska sportowego.

Koło Sportowe Zakładu Naukowego im. Z. Strzałkowskiej we Lwowie w myśl uchwały powziętej na Walnym Zebraniu w dniu 9 maja 1938 złożyło na ręce Kuratora O. S. Lw. Dra Tadeusza Kupczyńskiego zł. 50 jako czysty dochód z rewii sportowej celem zapoczątkowania funduszu, potrzebnego na budowę międzyszkolnego boiska sportowego.

Vivat sequens!

Radiofonizacja publ. szkół powszechnych w powiecie lwowskim

„W rozgłośni Polskiego Radia przy ul. Batorego 6 we Lwowie odbyła się w miesiącu maju br. uroczystość przekazania przez Samorząd terytorialny powiatu lwowskiego 116 odbiorników radiowych dla publicznych szkół powszechnych w powiecie lwowskim. Obecnie dzięki Samorządowi terytorialnemu powiatu lwowskiego wszystkie publiczne szkoły powszechne w tym powiecie są już zradiofonizowane".

Konkurs higieny i estetyki

Celem podniesienia poziomu higieny osobistej dziecka szkolnego, oraz higieny i estetyki budynków szkolnych Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego zorganizowało w r. szk. 1937/38 konkurs w zasięgu szkół powszechnych.

Do konkursu zgłosiło się 83 szkół różnego stopnia organizacyjnego z pięciu obwodów szkolnych. Po pierwszej selekcji, dokonanej przez lokalne czynniki, objechała wybrane szkoły komisja K. O. S. L. pod przewodnictwem Kuratora Dr

Tadeusza Kupczyńskiego, wzmacniając swój skład na terenie poszczególnych obwodów szkolnych przez powołanie do współpracy obwodowego inspektora szkolnego i lekarza; częstokroć brali też udział Starostowie, nie brakło również czynników Samorządu Gminnego, jak Wójtów i Sołtysów.

Przy kwalifikacji szkół komisja zwracała uwagę na estetykę i higienę otoczenia szkolnego, stanowiącego część integralną objektów szkolnych, samego budynku szkolnego, jego strony zewnętrznej i wnętrza całego, jak również dziatwy szkolnej; brała również pod uwagę warunki, wśród jakich szkoła pracuje i wysiłek włożony w utrzymanie szkoły na odpowiednim poziomie.

Rezultat konkursu wyraża się w przyznaniu przez Kuratorium 5 nagród w formie pomocy naukowych, (zależnie od potrzeb nagrodzonej szkoły), oraz w wyróżnieniu sześciu szkół, które walcząc o nagrodę musiały przecież ustąpić miejsca innym.

Nagrody przyznano szkołom: w Morawsku i Budach Łańcuckich — w obwodzie jarosławskim: w Besku (żeńska szkoła) — w obwodzie sanockim; w Płotyczy i Dębowcach — w obwodzie tarnopolskim.

Wyróżnienie uzyskały szkoły: w Muninie i Rogóżnie — w obwodzie jarosławskim; w Klimkówce i Zasławiu — w obwodzie sanockim; w Słupkach, Starym Skałacie i Denysowie — w obwodzie tarnopolskim.

Stan SKO opartych o PKO w poszczególnych Okręgach Szkolnych.
Statystyka za miesiąc maj 1938 r.

Okręg szkolny	SKO szkół powszechnych						SKO szkół średnich			
	Stan na dzień 1. V. 1938 r.	w maju przyb.	w maju zlikw.	Stan na dzień 1. VI. 1938 r.	Ilość szkół powsz.	Stosunek % SKO do ilości szkół	Stan na dzień 1. V. 1938 r.	w maju przyb.	w maju zlikw.	Stan na dzień 1. IV. 1938 r.
1. Lubelski	1.408	5	1	1.412	2.333	60,5%	37	—	—	37
2. Brzeski	1.379	42	2	1.419	2.405	59,0%	29	—	—	29
3. Warszawski	1.886	5	4	1.887	3.738	50,4%	121	1	—	122
4. Krakowski	2.047	8	3	2.052	4.164	49,2%	134	—	—	134
5. Wileński	1.729	3	11	1.721	3.581	47,7%	78	—	2	76
6. Śląski	282	—	—	282	677	41,6%	15	—	—	15
7. Wołyński	724	3	3	724	2.114	34,2%	35	—	—	35
8. Poznański	751	4	4	751	2.502	30,0%	43	1	—	44
9. Pomorski	622	1	3	620	2.079	29,8%	45	—	—	45
10. Lwowski	1.414	9	4	1.419	5.161	27,4%	120	—	3	117
	12.242	80	35	12.287	28.754	42,7%	657	2	5	654

20.

KOMUNIKATY NIEURZĘDOWE

Wycieczki młodzieży szkolnej do Warszawy

Szkoły, organizujące wycieczki do Warszawy, w większości wypadków nie liczą się z tym, że stolica nie jest przygotowana do przyjęcia w krótkim okresie wiosennym czy jesiennym wielkich mas młodzieży szkolnej, napływających ze wszystkich Okręgów Szkolnych, i wysyłają do Warszawy po kilkuset uczniów, nie upewniwszy się, czy młodzież ta otrzyma odpowiednie kwatery. Tymczasem możliwości kwaterunkowe stolicy są bardzo ograniczone.

Uruchomiony niedawno Miejski Dom Turystyczny może pomieścić zaledwie około 300 osób za opłatą od 80 gr do 2 zł 60 gr od osoby. Miejsca w tym domu rezerwowane są z reguły na parę tygodni naprzód.

W warszawskich schroniskach szkolnych i społecznych może się pomieścić jednocześnie około 300 osób. Miejsca w tych schroniskach zostały również zarezerwowane na kilka tygodni z góry.

Pozostaje doraźne lokowanie wycieczek w salach szkolnych. Ale umieszczanie wycieczek w szkołach z jednej strony utrudnia w dużym stopniu normalny tok zajęć szkolnych, z drugiej zaś nie może uczestnikom wycieczki zapewnić elementarnych wygód, sale szkolne bowiem nie są odpowiednio przystosowane do urządzania noclegów. Zaznaczyć też należy, że w szkołach war-

szawskich nie ma takich pomieszczeń, w których można by ulokować 500—600 osób, a rozdzielanie wycieczki na mniejsze grupy nie jest pożądane ze względów organizacyjnych. Nasuwa też poważne trudności brak większych ilości sienników i zakup słomy. Właściwa organizacja wyżywienia jest w tych warunkach również niemożliwa.

Ponadto Kuratorium O. S. W. stwierdziło, że niektóre wycieczki tak forsownie zwiedzają miasto, iż młodzież — poza zupełnym wyczerpaniem fizycznym i psychicznym — nie odnosi z pobytu w stolicy żadnych korzyści. Zdarza się też niekiedy, że przyjezdna młodzież szkolną grupkami wałęsa się bezmyślnie po zatłoczonych ulicach. Dowodzi to, iż kierownictwo wycieczki nie otacza uczestników należytą opieką.

Wobec powyższego jest koniecznym, aby szkoły zaniechały organizowania wycieczek masowych do Warszawy, a już w każdym wypadku na kilka tygodni przed wyjazdem do Warszawy zarezerwowały sobie noclegi w schroniskach. Maksymalna liczba uczestników wycieczki szkolnej nie powinna przekraczać 100 osób.

Kalendarz Komitetu Budowy Muzeum Narodowego.

Komitet Budowy Muzeum Narodowego w Krakowie przygotowuje na rok 1939 piąty z rzędu kalendarz tygodniowy w opracowaniu naukowym i graficznym, jak w latach ubiegłych. Będzie on zawierał około 65 wklęsłodrukowych ilustracyj najlepszych dzieł sztuki, wśród tychże ośm plansz kolorowych, sześciobarwnych. Cena kalendarza pozostanie mimo znacznie zwiększonych kosztów z powodu zastosowania wielobarwnych ilustracyj jakoteż bezdrzewnego, luksusowego papieru, niezmieniona tj. zł. 4.80 wraz z kosztami opakowania i wysyłki. Dla instytucyj państwowych, samorządowych oraz prywatnych, zamawiających wydawnictwo w subskrypcji do końca lipca br. wynosić będzie cena za 1 egzemplarz nadal tylko zł. 2 oprócz kosztów opakowania i wysyłki. Wysyłka wydawnictwa nastąpi jak w latach dawniejszych, tj. z końcem października lub w listopadzie br. Cały dochód ze sprzedaży przeznaczony jest na Fundusz Budowy Muzeum Narodowego.

Konkurs na stypendia.

Wzorem lat ubiegłych Książnica-Atlas S. A. ufundowała na rok szkolny 1938/39 sześćdziesiąt stypendiów dla ubogich uczniów szkół średnich w wysokości po zł 100,— każde:

Dwanaście stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólno-kształcących, odznaczającym się zamiłowaniem w nauce języka polskiego.

Dwanaście stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólnokształcących, odznaczającym się zamiłowaniem do matematyki.

Dziesięć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólno-kształcących, odznaczających się zamiłowaniem do historii.

Sześć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólno-kształcących, odznaczających się zamiłowaniem w nauce geografii

Pięć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólno-kształcących, odznaczających się zamiłowaniem w nauce języków nowożytnych.

Pięć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólno-kształcących, odznaczających się zamiłowaniem w nauce filologii klasycznej.

Dziesięć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich handlowych, odznaczającym się dobrymi postępami w nauce przedmiotów handlowych.

Powyższe stypendia będą wypłacone w dniu Święta Niepodległości 11 listopada 1938 r. za pośrednictwem Dyrekcji Zakładu, do którego dany uczeń uczęszcza.

Zarząd Ski Akc. „Książnica-Atlas" prosi uprzejmie wszystkie Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących, liceów oraz szkół handlowych, aby raczyły w porozumieniu z Radą Pedagogiczną podać do wiadomości naszej Spółki za pomocą dołączonego druku, w terminie do 10 października 1938 r., imię i nazwisko jednego ucznia (uczennicy), zasługującego na otrzymanie jednego z wyżej wymienionych stypendiów.

Przyznanie stypendiów nastąpi na posiedzeniu Rady Nadzorczej drogą losowania. Dlatego obok nazwiska ucznia, zakładu, do którego uczęszcza, właściwego województwa oraz przedmiotu, w którym uczeń (uczennica) celuje, nie należy podawać żadnego uzasadnienia.

21.

KSIĄŻKI I CZASOPISMA

= Nakładem Żydowskiego Wydawnictwa Dzieł i Przekładów dla Propagandy Państwowo Twórczej ukazało się dzieło Marszałka Józefa Piłsudskiego „Moje Pierwsze Boje" w przekładzie hebrajskim prof. Marka Asza, tłumacza monografii Wacława Sieroszewskiego o Marszałku J. Piłsudskim. Przekład autoryzowany przez Mjra Dra Wacława Lipińskiego, dyrektora Instytutu Józefa Piłsudskiego i subwencjonowany przez Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych. Wstęp skreślili: sławny pisarz francuski André Maurois i znany uczony judaista Mateusz Mieses.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 26 kwietnia 1938 Nr II Pr.-15165/37 zatwierdziło książkę J. Piłsudskiego „Moje Pierwsze Boje" w przekładzie hebrajskim M. Asza jako książkę dozwoloną do bibbliotek uczniowskich szkół z hebrajskim i żydowskim językiem nauczania oraz szkół uwzględniających język hebrajski przy przedmiotach judaistycznych, zarówno państwowych, publicznych, jak i prywatnych. Równocześnie Ministerstwo poleciło tę książkę do bibliotek nauczycielskich wszystkich wyżej wymienionych typów szkół.

= Nakładem L. M. W. Misiaka i Ski w Poznaniu ukazała się pierwsza w Polsce ilustrowana Encyklopedia Farmaceutyczna w opracowaniu Dra Ludwika Rządkowskiego przy współpracy wybitnych uczonych, specjalistów. Przeszło 10.500 stron tekstu, 80.000 haseł, około 3.000 rycin i 30 tablic jednobarwnych. Rozporządzeniem z dnia 4-go kwietnia 1938 Nr II Pr.-15998/37 Ministerstwo W. R. i O. P. zaleciło wymienione wydawnictwo do bibliotek nauczycielskich.

„PODHALE W OBRAZACH" Józefa Pieniążka. Album barwny.

Zawiera w tece ozdobnej w pięciu seriach 40 wielkich plansz, formatu 30×40 cm, wykonanych według akwarel autora, techniką barwnego światłodruku. Całość obejmuje: 1) Krajobraz i zabytki sztuki i kultury ludowej szerszego Podhala. 2) Typy i stroje górali polskich. Tekst opracowany przez wybitnych znawców i pisarzy: prof. Dra T. Szydłowskiego, kustosza Dra T. Seweryna i Jana Wiktora, uzupełniony jest streszczeniem w języku angielskim, francuskim i niemieckim.

Wydawnictwo jest polecone przez Ministerstwo Spraw Wojskowych dla świetlic żołnierskich i kasyn i przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego dla szkół. Poszczególne obrazy, oprawione w ramki mogą być ozdobą sal szkolnych, niezależnie od ich właściwej roli, ilustracji kultury ludowej w Polsce.

Warunki przedpłaty: Cena w przedpłacie wynosi 70 złotych za całość z tekstem w tece kartonowej, 75 zł. w tece ozdobnej płóciennej, 95 zł. za egzemplarz numerowany w tece półskórzanej. Szkoły i nauczycielstwo, zamawiające „Podhale w Obrazach" bezpośrednio u autora, otrzymują album po cenie zniżonej, tj. za 60 zł. egzemplarz w tece kartonowej, za 65 zł. w tece płóciennej, za 80 zł. egzemplarz numerowany. — Przy spłatach w 3—4 ratach miesięcznych wysyła się album seriami, przy czym na koszta przesyłek dolicza się 5 zł. Ceny powyższe obowiązują do czasu ukończenia ostatniej serii, tj. do września 1938 r., po czym będą ustalone ceny księgarskie.

Przy zamówieniu należy podać: nazwisko i imię zamawiającego, dokładny adres i zaznaczyć, jaką tekę zamawia, za gotówkę czy w ratach. Adres: Wydawnictwo „Podhale w Obrazach" prof. Józefa Pieniążka, — Lwów, ul. Piaskowa 27. Wpłaty wyłącznie czekami P. K. O. na konto autora Nr 506 409.

= Wyszedł z druku Zbiór ustaw, dekretów, rozporządzeń, okólników i zarządzeń, dotyczących ustroju i organizacji Władz szkolnych Rzeczypospolitej Polskiej od 1917 r. do chwili obecnej pt.: „Władze szkolne w latach 1917/18—1937/38", opracowany przez Tomasza Serafina, Kierownika Referatu w Zarządzie Centralnym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Całość obejmuje 260 stronic druku (20×13) i 17 map dwukolorowych (20×22). Prenumeratorzy „Dziennika Urzędowego W. R. i O. P." i „Oświaty i Wychowania" mogą otrzymać to wydawnictwo w cenie 4 zł. — z przesyłką 4 zł. 20 gr — po dokonaniu wpłaty na konto czasopisma „Oświata i Wychowanie" w P. K. O. Nr 30 203.

Orli Lot — miesięcznik, organ Kół Krajoznawczych Młodzieży, rok XIX — Kraków — 1938, przynosi w nr. 5 szereg ciekawych prac, jak: Dr M. Gotkiewicza, Gniazda polskie na Bukowinie. — M. Pacha, Z Domniszorami w Boumbesti. A. Truszkiewicza, My w Straja Tarii — nadto aktualny materiał sprawozdawczy i informacyjny.

Przyroda i Technika — czasopismo poświęcone popularyzacji nauk przyrodniczych i technicznych — Warszawa, rok XVII. 1938. Zeszyt 5 tego wydawnictwa zawiera bogatą i interesującą treść, na którą składają się artykuły: A. Jahna, U krawędzi lądolodu grenlandzkiego — J. Pawłowicza, Choroby owadów — B. Dyakowskiego, O skutkach nieracjonalnego użytkowania lasu — J Zimowskiego, Współczesne metody badań budowy jądra atomowego — J. Szmida, Fabryka celulozy w Niedomicach — E. Porębskiego, Gazogeneratory samochodowe — Postępy i zdobycze wiedzy — Poradnik przyrodnika fotografa — Rzeczy ciekawe — itd. — Zeszyt 6: St. Tołpa, Jak długo żyją rośliny — St. Tolla, Najmniejsze motylki świata — J. Biehlera, Pęcherz pławczy ryb — K. Demla, Stanowisko Bałtyku w klasyfikacji mórz — J. Kanieckiego, Słów kilka o stopach łatwo topliwych — J. Dagórskiej, Złoto i diamenty — M. Domańskiego, Nowoczesne anteny odbiorcze — M. Kosińskiego, Próba pokazu rozwoju kwiatu — Postępy i zdobycze wiedzy — Poradnik itd.

Przegląd krajoznawczy — Organ Oddziału Lwowskiego Polskiego Tow. Krajoznawczego, Lwów, kwiecień—maj, 1938, zamieszcza w nr. 4—5 bogatą i piękną treść, szereg rozpraw i artykułów: A. Zierhoffer, Rola ziem południowo-wschodnich w Państwie Polskim — K. Hartleb, Lwów na szlaku czarnomorsko-bałtyckim — Ł. Charewiczowa, Niedoceniony krajoznawca lwowski — W. Kaczorowski, Geograficzne oblicze Lwowa — A. Malicki, Geograficzne położenie Halicza — Do nr. 4—5 jest dołączony Dodatek, wypełniony pracami krajoznawczymi młodzieży z okazji IX Zjazdu Kół Krajoznawczych we Lwowie 26—29 V. 1938. Całość zdobią piękne ilustracje.

Prenumerata Dziennika Urzędowego wynosi 6 zł. i może być wpłacana w 4 ratach kwartalnych. — Cena numeru pojedynczego 60 gr. Należytości wpłaca się wyłącznie na konto czekowe P. K. O. Nr. 504.090. — Administracja Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

REDAKCJA RĘKOPISÓW NIE ZWRACA.

CENA OGŁOSZEŃ: Strona 60 zł.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Lwów, ul. Karmelicka 4, Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Tłoczono w drukarni Jana Żydaczewskiego Lwów ul. Leona Sapiehy 77, telefon 204-96.